

Gyűjtő: KOCSISNÉ, SZILHAI FÖRIS MÁRIA
 -GYŰJTÉSI IDEJE: 1965.

TART.: Vegyes réprajzi adatok lapnyomprósa

51 lap

Földrajzi mutató: MAGYAR ÉGRES

Szaktutató: VII XXV
XIX, A, B,
XXI.

Iratgyűjtő

MSZ 5617
 PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁROZÁS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK: 946-os TETELÉ ALÓL

946

Az 1965 XIII Országos Néprajzi és Nyelvjárási
Gyűjtőpályázatra beküldött pályamunka

Magyarregestről.

RIPPLRÓNAI MUZEUM
KAPOSVÁR
Telefon: . Postafiók 70.

Gyűjtő: Kocsisné Szirmai Főtis Mária

Magyarregres Vöröshadsereg u 4 sz.

Magyar Néprajzi Múzeum Adattárának, Néphagyományi Gyűjtés. Magyaregres
ről. Gyűjtötte Keesiné Sirmai Főris Mária Magyaregres 1964-1965 ben.

A Hagyományos Perszti Gazdálkodásról. Minden az adat szolgáltató szavaival van írva. Rajzot nem tudtam szerezni. Magam nem tudok rajzolni emelkezettből sem, mert én ezeket az eszközöket nem ismertem. Én Ugecsa megye vagyok, ott egészen más szavakkal és eszközökkel beszéltek és dolgoztak. Leírtam én több adatszolgáltatótól is a dolgokat, de annyira egyforma hogy nem tartom érdekesnek leírni. Néphagyományt többet is írtam már, de csak ezt az egyet a Kozári Józsefné, Meskula Eszter elmondását - küldöm most, ha úgy gondolják hogy jó lenne ha a többit is be küldenék a pályázatra, kérem megírni, meddig nem késő be küldeni. ?
Itt van még az elmaradt Körösladányi gyűjtésem is azt is leírom ha még aktuális. Sok érdekes dolog van benne.

Attól költözésünk és betegségem igen sok időt elvett tőlem ebből a munkából. De ha érdemes, akkor megírom azt is és küldöm.

Itt Somogyban egész másképp a székések kersztelők, temetésen, lakodalomban és dísző terekben is. Nekem igen nehéz megírni a szó járásukat de mivel szívesen fogadnak, az adat szolgáltatók szívesen csinálnak.

Kérem erre nézve is tájékoztatásukat.

Kérem a gyűjtő igazolványt is, ha gondolják hogy a munkám még felhasználható.

Keesiné Sirmai Főris Mária.

Magyaregres 1965 április 13 án.

S z e m é l y i l a p

1965
az 1963-64. évi XDI. Ciszolas Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatra
beküldött pályamunkához

A pályázó neve és foglalkozása/tanulóknál osztálya/: *Kocsisné Szismai
Fónis Mária*

Az iskola neve /tanulóknál/: .....

A beküldött pályamunka címe: *Vegyes néprajzi adatok Magyar-
országról*

A gyűjtés helye /helység, megye, járás/, ideje /megtől meddig?/ és egyéb
körülményei /pl. a pályázó kapcsolata a helységgel/:

Magyarország, 1963 dec - 1965 apr.

A pályamunkában: feldolgozott témakörben olvasott irodalmi forrásmunkák
megjelölése /feltüntetve, hogy mi van közülük a pályázó birtokában/:

A pályázatban felhasznált irodalmi forrásmunkák/amennyiben a pályamunká-
ban nincsenek feltüntetve/:

Néprajzi Műz. Ethnol. Adattásánál leírásai

Az adatközlők /akiktől a pályázó az anyagot gyűjtötte/ személyi adatai
/név, életkor, foglalkozás, lakóhely, - telepeselemnél korábbi lakóhely is/
amennyiben a pályamunkában nincsenek feltüntetve:

Résztvett-e a benyújtott pályamunka valamilyen más /járási, városi, isko-
lai stb./ pályázaton? Ha igen, melyiken és milyen eredménnyel?
nem

A pályázó további gyűjtési /pályázati/ tervei: *Népligyanmányok
további gyűjtése, iradalmi művelés életének leírása*

Kelt: .....

Aláírás: .....

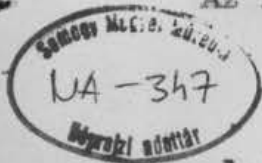
Lakáscím: *Magyarország* .....

Esetleges szüneti cím: .....

A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyaga és szókinése

Az 1965 évi nyelvjárási pályázatra.

Gyűjtötte, Kecsisné Szirmai Fóris Mária Magyarégres Somogy megye

1. Szántás - vetés.

Adatközlő: idős Kozári Lajos 71 éves. Vöröshadsereg u.10

" Hát én nem vótam nagy gazda, mert 10 hód földbe gazdálkodtam. Mint gyereket az édesapám tanyitott be erre a munkára. Kisübb még a feleségemmel végeztem azt. Gyerek koromba fordulós felt a föld művelés. Így mindenki nek három hejőn vót a földje. Egyik fordulóba a búzát vötöttük, a másik darabba mindönki tavaszi vetőt vösz a harmadik darabba még mindenki kaszállót hagyott.

Üsszel a buza alá jól le trágyáztuk a már lefergatott földet. Egy-egy hódra vözzem 25 -30 kecsi trágyát. Attul fügött, mönyi vót. Akker esztán jó méleny le szántottam, újra és ha egy jó eső érte, akker még egy ször le szántottam. Ha esjan vót az idő, hogy nem lehetett harmadszer is szántani, akker kézzel el vötöttem. Én mindig magam vötöttem. Abroszbul. A feleségem vót a " vakendek " ü herdta a búzát neköm a kezem alá. Hogy elne feledjem az én földemhez még 4 hódat béreltöm is. Az én földem mindég ki vállott, mert hogy jó levaim vótak és mi nagyon jól még munkátuk a földet.

Vetés előtt a búzát meg szelekterezttük, mert már akker, mikor én gazdálkodtam vót a faluba két szelektor. De régebben az édesapám idejibe triórön, meg kézi rostán restálták az asszonyok a vető búzát. Ezt mindig külön tartották a padlásen, hogy ne keveredjen a másik búzához. Vetés előtt való este meg csáváztuk a búzát, úgy hogy egy nagy tekő nyőbe öntöttük a búzát és arra rá öntöttük a levelet. Amit úgy készítöttem, hogy hat, hét liter vízbe felolvasztottam egy egy mázsá búzához másfél, két marik kék kivet. / 20-22 deka / Ebbe a lébe jól bele forgattam a búzát és másnap úgy vötöttem. A vetést abroszbul csináltam, mindig két lábra vötöttem. Vagyis egy egy menetbe jobbra is még balra is ki lendítöttem a karemat jól és ameddig dobni tudtam a magot, anyi vót egy menet. Mikor a föld végire ki jutottam, egy kis fával még jeleltem azt. Így mönt ez addig fössig a földül tartott, A düllőt külön vötöttem. Vetés után legény kormba még csak a fa beronyával beronyáltam be kétszer is, ha a föld görös vót, le is "gurguláztam" hogy a föld szép sima lönyen." Gurgula." henger. De ez is fábul vót, még akkó.

El felejtetem mondani, hogy még 23 éves koromban is fa ekevel, fa beronyával és fa hengerről végeztem. A szak eke, vagyis vaseke csak akkor lett divat. Én csak kisebb tudtam venni. Hogy a föld jó perhanyós lőnyön, a beronyára keresztbe tettem egy deszkát, ezután rá állt vagy állt valaki hogy jól meg nyomja a földet. Mikor már itt a Bercegi uradalomban

a határba a háberu után láttuk a "gyűrűs" hengert, csak el bámultunk rajta. Igaz hogy ami földünkre nem hiányzott ez az eszköz, mert mi nem csináltunk "nyomást" vagyis a jóssággal nem nyomattuk meg a földet;

Ha tavasszal sek vót a tövis /szuróka/, akkor azt mőntük és ki bőköd tük. Mert hogy az el tudja nyomni a legjobb buzát is, ha sek van beültetve. Ennek a munkának a végzése után a buzával némigen vót több munka az aratásig. Rozset mőnt nem vőtöttünk, csak úszi árpát. Annak nagyon jó trágyás föld köllöt. Igyeköztem azt mindig a répa /burgundia/ után

vőtni, mert hogy annak mindig nagyon alá köllöt trágyásni a földet. Az árpát is csak abresszul vőtöttem egészen 23 éves koromig, mert akkor már vőttem vőtőgépet. Kőcsön én nem igen kértem senkitől szeressámet,

pedig már vagy három évvel azelőtt vót a faluba vőtőgép vas eke, vas beronyja. Mikor egy kicsit meg gépesedtünk mi is sokkal hamarabb végeztük a munkát. Árpa vetéskor a földet meg is hátaltam. / a beronyát a hátára fordítottam és úgy húzattam be egyszer. a rendes beronyállítás után. Mivel a trágyás földet nagyon szerette, a túske, azt is ki bőköd tük. Vót biza olyan hej is hogy egy hejbe álva 100 tuskét kellett kibőkni. "ezeket a hejeket § ürdög pihenőnek híjták"

A buzával, úsziárpával végezzünk legelőbb.

Buza, árpa aratás.

A buzát is az árpát is magam kaszáltam a feleségem meg kötöte kévébe én raktam a keresztet. 10 kővét töttem egy egy keresztbe hogy hamar száraadjon. Az árpát nem köböttük fel, hanem bogjába raktuk. Astán mőg tisztítottuk a háznál a szűrüt és úgy be herdtük kasalba az életet. Ha most már menyünk a tavasszi vetésben,

legelőbször a zabot vőtöttem el, ennek a leghitványabb részt választotta az embör. A tavasz árpát úszi szántásba vörüttem. Ezt csak beronyálni köllöt, anyit ahányszor meg kívánta a föld. Én mindig mőg hengereltem az árpát, mert hogy tavasszal a föld lazább vót, utána még mőg is hengereltem / azért is hengereltem, mert hogy erre vetettem rá a lucerna, vagy lóhere magot. Ha búkkőnyt is vőtöttem a jósságnak takarmánynak ezt egy pár héttel később vőttem, mert ez kényes és hamarosan ki fagy. Cukor répának is nagyon jól mőg trágyáztam a földet.

Mikor ki kelt, ezt azonnal sarabelni kellett. Persze csak a serek közit
kisebb jött esztán az ~~szégyelés~~ , utána mingyárt a kapálás. Háremszer
kapáltuk a cukor répát is meg a burgondiát is. Felszedésig evvel sem
vót több munka. Csak ha nagyon be gazelt aratás fele, akkor kiszedtük
a nagy gazt. Üsszel a termést be herdtük, aztán ami fért a pincébe, ami
oda nem fért azt a szürübe kupba földeltem. A jószágnak abrakképpen
adtuk egész télen meg a tavaszba is, amig nem vót zöd lucerne. A cukor
répát a gyár vitte el, mert erre szörzöldni kellett.

Krumpli vetést mindig jól meg trágyázott földbe végeztöm. Még huztam
a "sorelőval" a földet és ugy vötöttük kapa után. Vót ugy is, hogy eke
után vötöttük a krumplit. Akkor a vötés után bereynáltam, de ha kapá
val vötöttük akkor vetés előtt berenyáltam. Ha ^a föld nagyon rögs vót, m
mög is hengeyöltem a földet vetés előtt. A krumplit kétszer kapáltuk
ecer tötöttük. Vötöttem lencsét is sovány földbe, de nem sokat, mert
ezt csak a ház szükségletére termeltem.

Tengeri alá üszön is trágyáztunk a buza vagy árpa "tallót"! Ezt már
üszön be szántottam. Tavasszal, ha soványnak tanáltam a földet, még
adtam egy vékony trágyát neki és ugy szntottam a vetés alá. Mig a
gépem nem vót, kézzel " sorelő " után vettetük kapával. Nem vót ez se
se könnyü munka, de még csinyáltuk a felségemmel. Köztesnek babot, il
letve borsót vötöttem. Mert hogy erre mi felénk a baet borsónak hiv
ják. Tököt is vötöttem, hogy legyen a jószágnak. Mikor már jól lát
szott a kukerica sorja ,mög páteröltük. Ez egy eke féleség, amit egy
ló huz és ez a serek közti gazt veri ki és fel hazítja a földet. Ké
süb kapáltuk kétszer csak rendesen és egyszer meg feltötöttük a ku
kerica töveket. A szödést ugy végeztük hogy a nyakba zsáket kötöt
tünk és a le tört kukericát csemóra herdtük, este meg haza vittük és
a rekonyek, barátokkal együtt ki fesztettük a csumájából. Ezek a ku
kerica fesztások nótaszóval , mese mondással voltak füszeresek. / ne
nem emlékezett egy mesére sem. / Fesztás után mög kinyáltuk a vöndégs
göket, kaláccsal , berral , ómával ha vót. Ezt mindenki igy tette s
mert hogy ezt a munkát mindenki igy végözte. Kisebb már esztán a föld
jén csoma nélkül szödtük a kukericát és ugy hoztuk haza. Kendert is
vötöttem, mert hogy akkó mig divat is vót annak a fel munkálása. Mer
hogy mindönki bü vászon gatyába járt. Bizony még télen is. Mikó már

meg nősültem, azután kevesebbet vőttem, mert hogy a feleségem egy ma-
 ba úgy sem tudta volna fel munkálni a ~~szűrt~~ szekat. A vetés ideje a Her-
 nyei vásárkor, úgy május 5-6-án vót, mert hogy a kendőr is hamar le fa-
 Ennek is nagyon még kellett trágyázni a földet és beronyálni, hengerel-
 kellett addig, míg olyan nem lett, mint a "kiskert" szóval jó puha és
 perhanyós. Akkor elvőttem és be rástap buza pejvével, hogy jó nevé-
 sen tartassa a földet, meg hogy a madár rá ne kapjon. A ki nyüvése szir-
 tén kalákába mőnt, mert hogy más asszonyoknak is kellett a segítéség.
 Ekker is vót egy kis trakta. Édespájinka meg kalács, sütemény. Utá-
 na el áztattuk a kendert és 7-8 nap múlva ki mosták az asszonyok és
 úgy száregatták. A feleségem maga vágta, tlelta a kendürt, így csi-
 nyálta az édesanyám is otthen. A szűsz nyemását "dörzsölését" aztán
 lányok végőzték. Egpár nagy palló desskát ki töttem a kerítéshez
 ahon áltak a leányok bévül a fiuk meg kívül a kerítésen. Én hermóni-
 káztam nékiek űk meg a lábukkal tiperták a szűszt és közbe danyultak
 szépen. Ha jó puha vót a szűsz, cserélték. Miker minddel készen vótak,
 a feleségem be híjta űket és meg vendégülte űket. Vót feralt tej és
 kalács. Persze a fiuknak egy egy kis ber. Utánna még táncoltak is e-
 kicsiség. A többi munkát már a feleségöm maga végezte, minden más a
 asszony így csinált.

Ha még most írjuk le a masinállást. Miker már minden kalászes vet-
 mény bent vót a szűrűn a kertbe, vagy akinek több is vót az csinált
 mezőbe is szűrűt, de hát én csak a kertbe csináltam. Elejiate csak
 lóval nyentattunk. Ugy hogy az életet be ágyasztuk, vagyis a szét eldott
 kévéket egymás mellé raktuk a fejjel befelé és akkor ezt körbe jó
 nagy darabon, / úgy 8-10 méter át mérővel és akkor a közepre áltam
 két levat jó huszu estráנגgal kieresztöttem a-s ágyás szébéig és ti-
 pertattam mind addig, míg egész kalász vagy felet is láttam. Utánna,
 miker jól meg tiperták, le vesettem a levakat és fel fergattam az
 életet. Ha úgy láttam már jól ki van tiperva, akkor le szűdtem a szűrűt
 és a szemet szél irányába dobáltam föl és a tiszta szemet zsákba x
 va spadlásra vittöm. A vetni való magot már most ki választottam és
 még az tisztán meg szelekterestam egyszer, Mindenki így tette. Később
 már vót ló huzós gép, avval masináltam én is. Ezt könnyebb vet csi-
 nyálni, mert a gép ki tisztitva adta le a magot. Még később meg jöt

a tüzes gép meg a motor. Evvel meg már játék volt a munka. Bizony így láttam még én is meg más is, hogy mennyit fejlődött a tudomány. Már a 30-as évekbe én is úgy masinayáltattam moteros géppel. Osztan az sem került többbe, mert az is csak 10-11-edik mását vitte el a munka bérbe. Most meg kérem ez a korbáj, ahogy dőgezik, azt öröm nézni. Igaz, hogy én már ki öregedtem, még beteg is vagyok, avval nem dőgezhatek. Most le diktálom a dülő neveket.

Macska lika dülő.	Kisalberti dülő.
Assalaimalom dülő.	Csuhai "
Éhteleki "	Szeres uti "
Gőgőrréti "	Villanyos uti "
Sitfej "	Gardai "
Mernyei uti "	Kis irtási "
Csérhádi "	Nagyirtási "
Kisegresi "	Szávó "
Iharfai "	Rózsahegyi "
Öregsurúti "	Begáti hát "
Gesztí uti "	Hát uti "

ezenkivül van még a kender-fő. Én többet nem tudok.

Ő is úgy mesél a régi gazdálkodásról, mint előbbi adatszolgálatóim. Nékünk 15 hód földünk vót. Bizony mük is fa ekével meg fa beronyával dogeztunk elejivel. Kisőbb meg már vettünk vasekét, meg olyan beronyát, aminek az erezetje fa vót, de a fogai vasbul vótak má. Hengört. vagy gurgót mik is használtunk ha a föld "hantes" vót. Bizen még baltával is törtük a hantot sokszor. Mivel az egész határt egyöntetűen használta a birtokos ság, három ferdulós szakaszokba nem vót nehéz ki választani, mék földbe mit vessen az ember. A tavaji tavaszi vetések után üszel minden föld meg vót jól trágyázva, de ha úgy láttuk, hogy itt ott sovány meg adtunk neki egy vékony hintést / úgy 6-7 kecsi trágyát egy hód födre / Buzának egy mély meg egy vékonyabb szántást adtun. Ha reszet is vötöttem, annak is csak kécer szántottam. Eleinte én is abreszbu vötöttem. De késüb én is vöttem vetőgépet és azzal vötöttem mindent, csak az árpát nem, azt még ma is ha vötnék, csak kézzel vötném, hogy miért, azért, mert az árpát nem köli mélen tenni a földbe. A vetőgép meg mélen teszi le a magot. A búzát vetés előtt be csáváztam, nagy teknyőbe kék köves lével. / Rézgá liccal. / Egy egy mázsa búzára három négy fél marikkal töttem és 4-5 liter vízzel edettam fő és evvel be kevertem a búzát, hogy ne legyen üszkös a búzám. De meg ezt ellen is örüzték a faluba, hogy mindönki így vösen. Vetés előtt való este csáváztam be mindig a búzát. Ha vót gyerek, az ált a vetés szilbe hogy jól terül é a buza szöm, Miker mög be jött a gép divatba, akkó már nem kellett vigyázó mert látta az ember maga is hul mönt el a gép. Akkó meg arra köllöt vigyázni, ne akadjon fel a magot szóró tárcsa. Ha nagy vót a tél, akkó tavaszal meg be renyáltam a vetést. Ha meg úgy tanáltam, hogy laza a föld a búzán, akkó mög hengereltem. Ezután már csak a túske böködés vót. Meg a kenkelezás. A tuskét böködővel szürtük ki, a kenykelt mög kézzel tétük ki és miker jó csemó vót a kezünkbe, a berázdára tötük le. Az aratást sarlóval meg kaszával végöztem a feleségemmel. A búzát 10 kivéjivel raktuk keresztbe a föld közepin. Ezt addig hagytuk kint a földön, mig lehetöt. Akker osztán haza vittem, az udvar vigibe vót a szürü, amit előb jól ki pucoltam és ott raktam össze a keresztteket kazlakba. Addig ott ált, mig jött a nasi na. Igaz, hogy vagy 7- évig én is luval nyemtattam a búzát, mint más, A

* / On alföldön „aratók”-mal nyerték. /

az apámnál. Azután jött esztán a masinállás. Ez is előbb csak ló hozásu járgányos gép vót, csak később lett tüzes gép, meg motor. De a részt még páréve is csak kézi cséppel vertük ki, merthogy annak a szómája kellett a régi házak zsupes tetőit fódezni. Most már nem igen van tán egyse a faluba ilyen. De régebben majnem minden ház ilyen vót. A cséphadaró, heszu fára kötött mák fa vót, amit fent álva vagy gugelva vertük a részhez. Nem vót ez könnyü munka. De jól meg fizették.

A masinállást, vagyis cséplést részibe végezte a gépes gazda, Mindig a 10 ik mázsa vót a géprész. De a kézi munkásoknak külön fizetett a gazda vagy terménybe vagy pénzbe, ahogy meg tudtak egyezni. A nyemtatást meg úgy csináltam, hogy két levat heszu kötélre kötve járattam az ágyáson mindig addig, még szemet láttam a kalászba. Miker egyik részt meg járattam - akkor felráztam a buzát és ujra járattam addig, míg szemét láttam a kalászba. A szemet meg szél ellenébe dobáltuk fel és a szél ki vitte a pejvát. Már a masinánál ez is könnyebb vót, mert az tisztán hozta le a magot, mert ett addig járt a buzaszöm a restán hogy kifujta a szél rulla a pejvát. Kisebb a vetni való szemet ki szelektoreztuk és úgy töttük el a padlásra külön a többitül. Akinek nem vót leva összeált és úgy vitette a buzát a malomba, mert hogy itt nem vót malom. Később aztán az is lett. A kenyér sütés mindig kis ünnep vót, mert hogy akkor mindig sütöttek lángest, amit jó zsiresen anem melegibe öttük.

Tvaszi vetnek, ha jó vót a tél jól meg trágyáztuk a földet és le is szántottuk mélen a földet. Ha nem vót rá idő, tavasszal csak berenyáltuk hengereztük, a magot vagy sur huzó után vagy kapa után vetöttük. A tavaszi árpát üszí szántásba vetöttem én is meg más is. Ezt is kellett tuskézni, mivel ebbe is nagyon sok szeket lenni tuske. A zabot a legsilányabb földbe etöttem és is más is. Ezt is tuskézni kellett, mert ha nem csináltuk vóna, úgy járt vóna mint a senki zabja. Elnyomta vóna a tuske. A zabot mint a levak javítására használtuk. Nem úgy mint a tótek. Mert a Taszári bucsun a tót legény így mondta: "Taszá jó bucsu van, rétest eszöm, bert iszem." Mert Trencsén megyébe - amint mondta - csak zab kását mög szba kenyeret öttek.

A kukericát is trágyázott földbe vetöttem, mert ezután lett esztán olyan buza, hogy a kereket is hozzá lehetett vóna állitni. Hol jelölő után, hol mög kapa után vetöttem a kukericát. De előbb jól meg munkáltam a földet.

Mikor ki kelt a kukerica, akkor meg páterolták / egy lá huzta ekével kellet a serek közt végig menni. Utána kapáltak háromszor is a kukericát. Kössé vetöttem babot, meg tököt, hogy legyen a disznóknak. Mikor már én legény serba kerültem, akkor már fel huzattuk ekével a harmadik kapállásker. A tököt asir adtuk a disznóknak. Úszel, mert az jól szét veri a bendőjüket és jobban hisznak az után. A kukericát csunástól sződtük és székérrel hostuk haza. Itthel aztán este jöttek a barátok, szemszédok és együtt fosztottuk ki a kukericát. Nóta szo mellett és főő mese mondás körbe. Mikor készen vót a fosztás, vót egy kis vendégség. Kalács, meg ber. Utána, ha fiatalok is vótak a fosztók, még tánc is vót citera mellett. Én nállam mindig sekan jöttek, merthogy szépen oitrás tan. A csutát rendre vágtuk le és kévébe kötve herdtük haza takarmány nak. Kukericát én csak állat etetésre használtam de sekan kenyeret is sütöttek belőlle. Nem mondom az édes^{*}próssát * én is szerettem ha süjtöttek belőlle. De már a "gürhét"^{**} nem ettöm meg, se a pulizskát. Pedig azt mondják, jó az is. Répát is vetöttem. Burgondiának hívják irr ná lunk. Est mikor ki kelt, meg saraboltuk, vagyis a ser közéit azonnal bel kapáltak, később újra még háromszor. Aratás után meg meg gazultuk, ha vót benne sek nagy gaz. Úszel ki szedték és etthel vagy pincébe vagy halemba raktuk amit le földeltünk jó vastagen. Est is állat abrakolására termeltük.

Krumplit is vettöttem és ez alá is jól meg trágyáztam a földet. Jó méli szántásba raktuk vagy eke után vagy serelő után. Ha eke után vettöttem, akkor csak utána beronyáltam ~~NA~~ meg jól és hengereltöm is, ha meg kapa után vettöttem, akkor előbb meg csináltam a föld munkát és csak azután serelő után vetöttük. Eh kössé semmit nem vötöttünk. Est is meg páteroltuk ki kelés után azután meg jól fel tötgettük. vigyáztunk arra hogy egy jó kis pánhanyosító eső után csináljuk est a munkájt. Est is éppen ugy tettük el mint a burgondiát.

Löncsét nem vetöttem, mert az édesapám meg utáltatta velem alön esét. Mikor nyomatattuk együtt a löncsét, azt mondta " Én esztán seha nem vötök löncsét, mert ha vötök, olyan löncsének váljak, mint ez a löncse." Avval egyet köpöt a löncse halemba. Hogy milyért haragdu dot ugy még rá ma sem tudom. Igaz hogy sek szaperátlan munkáva mönt

^{*} / pogácsát / ^{**} / tepsibe sült cukornélkülönözma /

és nem sok hasznára vót.

Lóhert ,vagy fenyért is vötöttem mindig ,vagy az úszi buzára beronyá
lás előtt,vagy tavaszi árpára . Vötöttem lucernát is,mert a jószág ezt
is nagyon szeretl. Ötöttük mi ezt ződön is ,meg szárítva is. Ha jó vót az
üdü ,háremszor is mög kaszáltam. Lucernát meg ötször is ,mert hogy az ha-
marab nyót mint a fenyér. Vötöttem még kendert is ,mert hogy itt mi nál
lunk csak a 1910-es évekbe jött be a nadrág viselés divatja. Addig télen
nyáron gatyaszárba járt még a leg öregebb embör is. Ennek a legjobb föld
kellet. Nem vötöttem sokat ,mert csak anyit ,amit az anyám elmunkált ,kieg
sőbb mög a feleségem. A kender nyüvist kalákába csinyálták az asszonyok,
utánna vendégség vót. Kalács ,édesapájinka, bor. Kinek mi kellett.
AZ asszonyok danyoltak ,esztán táncolva jöttek haza a nyüvésből. Az uton
mög minden férfit ki figuráztak. Majd eláztattak a kendert és az asszo
nyok ,miker ki száradt a kender ,el tilolták. Utánna jött a szösz vagyis
kender nyomás. Ezt már ujra a leányok csinyálták .Még pedig ugy ,hogy mög
nagy deszkákat töttünk a kerítéshez és bévül az udvarba áltak a leány
ok a deszkán és a labukkal tiperták a kendert , kívül a kerítés mellet
áltak a legények és danultak meg hermonikáztak , közbe udvareltak , a leán
nyeknek. Miker elvégezték a munkát , be hivta a gazdaszen az egész társa
ságot. Itt is vendégség vót. Kezdődött egy egy csuper feralt tejjel és
jukas kaláccsal. meg más süteménynek. A legények bert is kaptak. Vendég
ség után vót egy egy kis tánc is. A többi munkáját minden asszony maga
csinálta mög. De vót olyan ügyes asszony ,hogy nem csak a kenderbül szüt
vásznat ,hanem gyönyörü szip virásgos meg ~~fücsös~~ ruzsás abroszek
ket is szüt.

Mivel a mezők mind egyfórma művelésbe vótak ,sokat vótunk együt a fa
lu emberei. Már én nem diktállem le magának a düllőket ujra ,mert amint
mondani tetszett ,azt már Kozári Lajos komám le diktálta.
Hát én enyit tudok a régi paraszti gazdálkodásról. Mert hiszen vót ott
több is ,de hát azt csak nem mondhatom el magának. ? Mert minden munka
közt fejt a káromkedás. A ressebb ugyan csak járta , hol szebben , hol
meg csunyábban. Már ahogy azt meg kívánta a munka meg a jószág. .

* Az Alföldön "dörzsölés" nem megy.

Kuruc Károly, született 1892 ben Magyaragresen.

Bizony ami időnkben nem vót még enyi módi mint most. Én faekével kezdtem az életet. Ha szántáskó nagyon görös vót a föld, akkor a berenyára egy deszkát tütünk és egy ember rá állt és ugy huzattuk. Ez osztán jól meg törte a földet. Persze a földet kétszer szántottam, amit előbször jól be trágyáztam. Trágya vót büvön, mert hogy mi sok marha félét tarttunk. De nem tarka vót akkor a marha állomány, hanem nagy fehér szilaj marhát tartottunk. Vót olyan ökrünk amiknek a szarva köze meg vót másfél méter is. / közbe szól a felsége: te Károly az tán sok egy kicsit / A vetést szeptember utolsó hetibe kezdtük mi is más is. Októberbe megbe végeztük. Én is abresubul vötöttem és két lábra. Már tetcik tudni ugy hogy jobbra is lenditettem a karem, mikor jobbal léptem, balra lenditettem a karem, mikó ballábbal léptem. Előzzem járt mindig egy gyerek ~~szó~~ aki nízte meddig hulett a mag.

Nékem az édesanyám sokat fent és mindig szólt hogy: " Károly szógám piszkáld mög azt a mécesest mert már újra le égett a kanóca. / ez egy ~~szó~~ szürke barhetból vágva. / A mécesesbe napraforgó olaj égett. Bizony, mik már kényesek vagyunk, villanyal világítunk. Az édesapám buzát őrní az ökör szekérrel elment a Dráva parti vízi malemba őrní. Sokszor egy egy hétbe is bele tótt egy egy őrní. De mink kukerica kenyeröt nem őttünk sehasem. A liszt csak dercés vót és a tészta lisztet ugy szitálták ki sűrű szitával az asszonyok. Aztán mikor én már legény serba vótam, itt ami falunkba is csinyátak egy vízi malmot attuk kezdve ~~szó~~ itt őrnítük a buzát meg mindent. A Szanyi vézén vót a malm. Gőzmalmot 1908 ban csináltak itt. Ezután már jó dóguk vót az asszonyoknak. / Nem velt hajlandó serba a kérdéseimre válaszolni csak ugy amint ő akarta. / Az én édesapám nem nyomtatta mind ki a buzát üszel, hanem a szürübe állt a kazal és mindig anyit nyomtattunk amínyi kellett. Ha elfogyet télen is le tisztítottuk a szürüt és újra nyomtattunk. Sokszor ott érte az ó buza az ujat a szürübe és vagy hozzá, vagy melle raktuk az ujbuza kazalat. Nem ismertük a nadgágot, csak az 1910 es éveke jött divaba, addig mindönki bő vászen gyatyába járt, még télen is. Osztán seha nem vót sönmi bajunk. Más [már én 16 éves keromban nadrágot kaptam] de az édesapám meg a többi öreg ember még azután is csak gyatyába járt. Mint gyerek ki jártam a jutai pusztára a zsidókhoz répa begarat szedni. 30 krajcár vót a napszám. Mikor nagyoncska lettem még 3 keronát is kerestem naponta. Mi jól éltünk. Legény keromban majdhem minden vasárnap mulacság vót a kecsmába. Ott táncoltunk, danyeltünk. De 10 órákkor mindenki haza ta karedot. Vagy szip időbe a "liba téren ^{11 x 7} jácöttünk a leányokkal együt.

x / a fule közeiben egy 2 holdnyi locsukat / in kör /

Hol "ki ütöst,hol meg fogócsát. De ha meg szállt az esti harangszó,
 mindnyájan igyekeztünk haza. Legény keromban vőfény is vótam. Kinál
 kozásker a rétest így kinyáltam" Itt van a jó rétes ki béléllve máh
 kal,láttam a konyhába egészen egy zsákkal,de van közte turós, diós
 még káposztás,kinek milyen tetszik szabad a választás." Már többre nem
 emlékszem. Télen fel ütöttünk "maszkába " Női ruhába álarcal és
 sek féle bolondságot csináltunk. Lovat is ütöttettük és vittük a vá
 sárra. A házba meg ahova be engedtek benünket a ló fejit a vásár kös
 be megütük egy bittal és az össze tört,mert hogy cserep fazik vót,
 meg tötve hamuval. Persze aztán azt néztük merre az ajtó. Még eszembe
 jutott egy haja. Még a cigányek is fel ütöttek a lakadalemba maszká
 ba . Temétést jacotak. De végig mindent. Miker vége vót a temetésnek
 tánygyéreztek a kirküre. Persze arra, hogy töbet ihassanak.

Miker legelőször halletta ez a bácsi a tanító ücsinél a rádiót és
 abba köszöttek: " Jó estét kívánunk kedves halgatóim " ez az öreg föl
 ált, le vette a kalapját és köszönt nagy illedelemmel. " Adjon a jó
 Isten maguknak is lelköm. " Ezt a felsége mesélte el. Persze az öreg
 haragudot érte. "Többre nem emlékszem máh", fejezte be a kérdéseimre
 a feleleteket.

14/42/4
4

Herváth János Magyarregres született 1895 ben.

19hód fődbe gazdálkodtam az édesapámmal. Mi vaskével, aminek a gerendeje fa vót, elyannal munkáltuk a földet. Mi nem igen trágyástunk seha mert a jószágunk, amibül vót elég szépen, mindig kint legelészet a földeken. Csak a munkára hostuk be. Még a marha állomány is kint járt mindig. Az édesapám idejibe még reszet is vötöttünk, mert hogy minden épületünk szup fedeles vót. Kéllöt a szóna arra. De elyaa reszunk vót, hogy ha bele áltam, nem látszottam ki belülle. / Pedig jó magas ember / A lakóházunk, amit most két éve rentettük le, 114 éves vót, de az ely an épület vót, hogy az egészbe nem vót egy vas szög. Még a lécek is hárs fábul vótak ki faragva, meg szarufa meg minden.

Most szép "barok" stilbe épültünk, mert így csinálta meg az építész a terv rajzet. Az ajtókat, ablakokat a Visental Grófi kastélyból vötük.

En mindig a buzát vötöttem előbb és az után a reszet. Jó mélen szántott fődbe. Mindig beronáltam hozsantiba is, meg keresztbe is és azután vötöttem és utána beronyáltam. De vót és nekünk elyann terméyünk, hogy meg csudálták. A vötést mindig szeptember elejivel kezdtem és október végivel végeztem be. Meg szántottam akkor a tavaszi alá is a földeket. Vetés előtt a vető magot mindig meg kenkeleztük, vagyis trereztek. Vetés előtt való este be pácoltam a buzát. Mindig ugy, hogy egy mássa buzára 10-12 dkg kéküvet, / rézgálicot / töttem 5-6 liter vízbe esztán mikor felolvadt, rá lecsoltam a buzára. Utánna addig kevertem, kavartam a nagy teknyübe, míg minden szöm nedves lett. Ez biztosan megölte a kenkelt. En is közel vötöttem abrosszul. Csak a 1913-14 es óvekbe lött a falunkba vető gép, de hát az embür ujan, hogy a másét nem szivecen kéri. Egy hót fődbe egy mérce / ami 96 kg vötöttem. Ha nagyon jó vót a föld akkor tavasszal fejul vötöttünk-

a buzára árpára, fenyért / lóherét / vagy lucernát is. Ha meg nagyon nyöt a buza vagy a rez, tavasszal le kaszáltuk a tetejit, mert ha nem vót nagy tél akkor csak hengeretük a buzákat tavasszal, ha meg nagy tél vót esztán a buza ugy le tapadt, akko meg beronyáltuk. Tavasszal a tüskétül is ki takarítptuk a buzát, mert hogy az nagyon elnyenta vóna, ha kinem "böködjük" En kenkol is akadt benne, azt ki téptük esztán a megyére / mezzgyére / raktuk száradni. En kaszáltam a feleségen meg köttözte a buzát, reszet. az árpát nem köttük kéváb csak bogjába raktuk száradni.

x) Falun üszögöt akart mondani.

Aratás után mi beherdtük az életet azonnal, hogy a jószág járhasa a mezőt. Persze elébb meg ~~kat~~ rakítottuk a háznál a szűrűt / rakedó hely./ és ugy herdtük be a buzát, rozset, árpát. Mig nem vót masina, addig luval nyomtattunk. Később nekem vót masinyám és még másnak is masináltam. / cséplőgép. / Előb csak lóhuzó járgányos masina, kisőbb meg vót tüzses gépem is, még kisőbb meg moterem is vót már. A masinállásért 10ik mázsa termés vót az enyim. Jól kerestem.

Tavaszi vetésre az üszün szántett földet használtam fel előbször. Árpa, zab vetés után gyüt a kukorica, meg a krumpli. Ezeket mind ugy miveltem mint más. Ha jó munkája vót a földnek, akkor sorelő után vötöttem ha meg görös vót akkor eke után és azután beronyálta mög hengereltem vagy ahogy mi hijtuk "görgőztem. De mindent jól be munkáltam. En még zabes bükkönyt is vötöttem, mert a jószágnak az nagyon jó takarmány zó dibe is mög mög szárítva, amit kazalba raktunk és télen ugy huztuk a huzó karóval ki apránként vagy kaszával el-el vágunk egy egy métert azt: aztán csak a fel tettük a padlásra, nekem mindig szép erőteljes jószágom vót. Még kendert is vötöttem, mert hogy én is mög az édes apám is gyatyszárba jártunk. evvel is sok közös munka vót. A kendernyomás mulacság vót. A kukoricát is csumástól / suskástól / szedtük le és este együt fesztottuk a fiataltság. Vót ott igaz öreg is egy pár és ment a nótázgatás, meg meséllés. Ha hama készen vótunk a fesztással még a padlásra is segitettek fõherdani a cimberát. Kisőbb meg csináltunk górékat és abba raktuk. Utánna vót egy kis vendégsig is mindig. Bizony az örölés nagyon nehéz vót az én fiatal koromba. Mivel mi nagy család vótunk sok kenyér köllött. Mert mindig 10^{en} ültünk a asztalhoz, ha enyi köllöt. Tudnék én még nagyon sekat meséni, de nem fárasztom már magát sem, meg az igazat meg valva, magam is fáradt vagyek ujra. Na meg magát is sajnállem, hogy már három este bajoskedett velem.

Gál Sándor született 1902 ben. Magyaragreszen.

Idé is azért mentem , hogy egy értelmes , okos embernek tarják Sándert, látha tőlle is tudok meg valami érdekes dolgot a Régi Paraszti Gazdálkodásról. De ez már nem igen fog sikerülni, amint látom, mert mindig el kanyarodik a kérdéseim elől és beszéli a maga élményeiről. / pedig már ma negyedszer mentem hozzá. / Ő a Kessuth T. Sz - nek a kerékgyártója.

Mindig munkában volt. Most meg hogy ki nyílt az idő szőlőt meenni ment a Vejivel , Unokájával aki Altában agronómus és el jött a Papának és a Nagypapának segíteni meenni.

Ne tesék már haragudni drága nagytisztelőtű asszony , hogy enyire mellé beszéllek a dolgoknak, meg hogy olyan sokszor ide fűrasztottam. De hát ilyen az életünk.

6 hóá föld vót az édesapámnak és mivel ő hadifegyely vót én gazdálkodtam benne. Még én is fagerendépes ekével szántottam. 16 éves lehettem, akkor de a Kiss Albert főgyibe is fogtunk egy nagy táblát és ugy gazdálkodtam mint egy nagy. A földek három nyomásosak vótak. Minden termény nagy táblába vót vötte , de ugy el vót parcellázva. Irányított gazdálkodás nönt akkó , A Mezőgazdasági Kamarától kaptuk az irányítást. A föld fertályokra vót osztva. Vagy Szekelőba. Egy egy fertály 12 held vót. Egy egész 48 held vót. 1200 négyszögivel mérték akkó a földet. Egy egy hóá födre 28-30 kecsi trágyát is vittünk , de vót is akkó olyan termés hogy mostanába már régen nem láttunk elyat. 35 ben engem meg választottak járási gazdasági tudósítónak és 48 ig viseltem ezt a tisztséget. Ami abból áll; hogy minden termésről jelentést küldtem a megyei Gazdasági hivatalnak Még kitüntető eklevelet is kaptam. Beszélgáltaást én ugy végeztem hogy dicsérő eklevelet kaptam és az újságba is közölték hogy menyire szépen dolgozok itt a járásban. 1948 ban ért véget ez a beosztásom. De én mindig faj marháat tartottam, amit a gazdasági Felügyelőségen keresztül hozattam Hellaadiából. A marháimmal mindig díjat nyertem. Fenyősz bikákat neveltem , mivel törzskönyvesett vót a jószágom, mindig többet kaptam érte, mint más. Tavál is a mezőgazdasági vásáron adtam át egy bikámat. Ekker is ki tüntettek. Maga Debi István köztársasági elnök is kezét fegett velem a vásárba és meg dicsérte a bikámat. Kaptam érte 33000 forintot. Iga a kőcsigekre sek le ment ebből. Hát ha majd más székésekat tetszik írni, mondek még többet is. Nagyon szépen köszönöm a türelmét .

Pelgár Károly. Született 1885 ben Itt Magyarregesen.

Valamikor a legnagyobb gazda vót az édsapám. Nekünk 64 hód földünk vót. 5 pár levat meg kép pár ökröt is tartottunk. Eleinte, mig még én is kis fiu vótam, bizeny mik is fa ekével ,berenyával dógoztunk meg dógoztattunk. Minden termények⁷¹ meg vót a határa és mindenkinek azt kellett belel vet- ami ki vót mondval. Hárem nyomásos ,vagy ferdulós vót a határ. Egyikbe csak buza meg úszárpa ,resz mént, a másik még maradt rétnek, a harmadik darabba ment a tavaszi. Kukerica meg répa ,tavasziárpa meg egyebek. A rétet mindöнки meg kaszálta egyszer, azután meg lögeltette addig, mig nem jött az úszí szántás. Persze elébb le ugareltuk .Vagyis jó mélyön le szántottuk. Buza alá már nem szántottuk olyan mélyön. Nekünk minden munkánkat segitőségbe végeztek a nipek, mert hogy mi mindenkinek mentünk a fogatekkal szántani ,vötni, meg a terményt be takarítani. Az aratást ré szibe végezték. Minden 10 ik kereszté az aratóé vót. Masinálni is részibe masinyáltunk. Nekünk vót két gépünk. Előbb csak járgányes ló huzós gép kisöb meg tüzes gépünk vót. Még elajütönk is vót, mert hogy akkor tájba sokat bütöltek erre a népek. A masinálásért is részt kaptunk , Minden 10 ik mássa élet amienk lett. Munkást a géphez a gazda adott. Azt ü fá zette pénzel. Munka végeztével mindenüt áldemást ittunk, vót ber meg ju kas kalács , rétes. Én nem sok mindenre emlékszem, mert hogy éppen elég bajért már. / 16 éve özvegy egyedül lakik egy nagy házban / Nem kell nekem sönki , hogy a szömön is ki lepják. "Hát a gyerekeit miért nem hívja magához " Nem jönnek azok már én hezzám, mert nekik nagyobb mód kell. Televizió. meg frász. Én meg az ilyesmit nem állen. "

Kecsnába nem járt soha sem , de ugy látom a sok "Neva " ber, amit termelt, elvégezte már benne a maga rombeló munkáját. Ugy néz mint a hal. Meg köszöntem a közlését és erre az melt a válassza." Hát nézze én még sokat tudnék mondani, de maga azt ugysem ugy irányá le . Igy hát nem mendök egyebet. A Paraszti gazdálkedást meg kérdezze maga a paraszte^{tr-} tul. Én nem vótam paraszté suha sem.

Jó napot.

Nagy István született ezelőtt 91 évvel Magyarországon.
Ugy mondták a "falusi esze volt mindig." Sajnos most már alig emlékszik
valamire. Kérdéseimre csak azt mondta amit ő akart.

Nagyszázas ember voltam én kérem szíven itt is, a pusztán is a zsidóknál
Mert hogy ott mindig jól fizettek. Tőlt az Eszterházi uradalomból. Ott
kapálytam, saraboltam, répa begarat szedtem, meg ami deleg volt. 1901-ben
nősültem meg. Mikor a fiam 10 éves volt, katennának kellett menni. Szabócs
megyébe, meg Zemplin megyébe, meg Abaujba jártam. Ott másképp ment
a munka, mit itt. A háberut is meg jártam. Makenzen tábornótól kaptam
kiüntétést, mert hogy ott voltam Penicli várában is, ahon alig mara-
tak életbe vagy 20 an. Még kezét is fogott vélőm. Már 23 éve nem hall,
és a szeme világát is elvesztette, már több mint 14 éve majdnem telje-
sen. De azért az udvarba, istállóba el járkal a kis betjával. De az
ucára már több mint 10 éve nem volt kint.

Fogój is voltam én kérem szépen sekiég. "Meddig is voltam?" ezt a me-
nyitől kérdezi. 7 évig apám. Mondja a menyő. Japányon jöttünk mi
haza. Jöttünk bizény vagy két hónapig. Mert hun hajón, hun gyalog, hun
mög kecsin hoztak bennünket. Csak Pestről jöttünk vonyattal.

Legén keromba sekat danultunk, mert hogy én tudtam is meg szeröttem
a nótákat. Még most is eltudom danyalni." Csenka Gyuri kalapjába be-
réta, "Ugy sétál a Desedai négyssögletű, három tornyu templomba."
Enyi volt ez csak, de volt más is csak, már arra nem emlékszőm. De még
el kezdte és el danelta nekem az ő nótáját. "Mages jegenyé fán sárga
rigó fészkel,..... Aztán sirva becsánatot kért, hogy ő már tübet
nem tud semmit. De hát becsássak meg érte. Nagyon köszönte, hogy még
az ő öregségét is meg tisztéltem.

grometjake' lo

Kozári Fözsefné Meskula Eszter 70 éves özvegy asszony. Magyaregresi születésű.

Nagyon vállásos öreg asszony. Elmondja: Bizony régön csapatestul mőn tünk a templomba, még reggöl is a könyörgésre. Mint nagy leányok a - Geszti uton meg a Libatéren jácogattunk. " Lityéztünk" Ennek a formája: vót egy lány, aki a "litye vót. az ált a kör közepibe és a többi danyult a litye meg körbe kergetett mindig egy lányt, akinek a hátát egy egy ki csit meg ütötte és annak is szaladni köllöt. Amik elébb oda ért a lány hejére, az lett a litye és az ált közepre ujra. Ez a játék így ment a kimerülésig. A másik játékunk meg a "Turós"vót. Azt meg úgy jácettuk, hogy minden leány párt választott, esztán egyik vót a "turó" másik a "gazdasszony". A "turó" gugolt a "gazdasszony" meg mellette ált. Egy meg a kör közepibe ált. Miker ki választott egy-egy leányt akivel alkudott, oda mőnt hozzá és kérdezte a kezit megfogva: " Hogy a turó kemám asszony?" a gazda asszony rá felelte: " három garas" a ^{vevő} ~~turó~~ drágálta, akkor alku ni kezdtek. Miker már hosszura nyult az alku meg kérdezte a játék vezető ~~turó~~ " adja alább ", a gazdasszony felelte " nem adom, inkább körül szaladom." Ekker szaladták ^{az egyik jobbra, a másik balra} a kört körül és amek hamarabb oda ért, az ott maradt "turóhoz" a gugoló lányho, az maradt ujra ett és a másik siknak be kellett állni a körbe és kezdődöt ujra a játék. Ezt is szeretők jácanai nagyon. Mivel egyik leány jobbra, a másik balra szaladt a játékesek biztatták mind a kettőt. Ez a játék is addig mőnt, mig még nem untuk. Vót esztán még másféle mulacság is. Üszel a kender nyomás meg a telfesztás, meg a kukerica csomáját le fesztani. Ide már minden lány a " Kemájával mőnt. Hogy hogy vótak kemák? " Kema tálat "küldtek annak, akit szerettek vagy barátnénak, vagy udvarlónak. Ha lánynak küttük a kema tálat, akke abba csak cserép fánt vót jól meg cukrezva, mőg szépen fel díszítve pántlikánal. Aki vitte a kema tálat az egy verset mőndet: "Kema tálat hoztam, mőg is aranyoztam, Meskula Eszter küdte Gág Zsófia kemának, aanyes uton hoztam. ha nem fogadja el, kügye vissza nékie. " Ha el fogadta meg vendégelték a vivot és utánna pár napra a másik ~~ány~~ is küldött Kema tálat. Épen olyan vót az is, éppen úgy versőtek avval is. Nem igen küdték vissza az ilyen ajándékot seha se. Attul kezdve kemának szólították egymást. Ha leány^gnak küdött a lány kema tálat, akkor a közepire egy üveg bert is tőttek és szalaget köttek rá. ^{A legénynek is úgy küdték} A legény is süttött az édesanyjával jó jukas kalácsot esztán-

a tál közepire tőtt egy pénst, amijen tőtt tüle. Eppen ugy mondták a ve
sőt, mint az előbinél. A "csorép fánk" az a finem Csöröge, szalma fánk
vagy ahogy éppen hívják máshelen. A "jukas kalács" még finem lisztből j
vajason dagasztott kalács tésztából készült. ugy hogy el sederték és
karikára ragasztották össze. Ezután meg kenték cukros tejással a tetejé
jit és ugy süttették ki. Ennek a közepébe tette a legény a pénst, meg ha
akart egyéb ajándékot is. A kema tálat vivő kendő mind nagyon szép hi
mes szőtes vagy varottas. Miker ez meg vót, attul kezdve kemék vótak a lo
ány meg a legény is. Nem ugy mint más vidéken, hogy csak az a kema, akivel
együtt kereszteltet az ember.

Mint már mondtam is, vótak mulacságok. ilyen vót a "kender nyemés" vagy
más helyen a szősz dörzsölés. A meg ugy mőnt, hogy a háziak elő készítet
tek nagy deszkákat a kerítés mellé ezután a legények kívül, a lányok meg
bévül álltak. A legények hermónyikáltak, a lányok meg a lábukkal taposták
a szőszet. Ha már jó puha vót akkor cserélték. Persze a leányok nézték
meg mindig hogy elég puha é már a kender. Ilyenkor ezután huncutkedtek is
meg-meg csipték a lánynak a lábát. Vót olyan is, aki sikített. Mert hogy
nem a kemája néste meg a kenderjét. Ezen asztán kacagott az egész társa
ság. Utánna vendégség vót. Mindeműt foralt tejet adtak legelőbb kalács
al, meg aztán más titományt, meg almát, kürtét, kinek mi vót. A legények
nyak bert is kaptak. Utánna vót egy kis tánc is. Hun tovább, hun meg ebb
csak kétöt hármat fordult a fiatalság. Az mindig attul függött milyen v
vót a helyzet. A kukerica fesztőbe is mindig együtt mőntünk a kemék. De
hát jöttek oda sokan. Ott meg danyutunk, meséltünk, meg ugratták egyöss
mást. Viceket csingáltak. Nem is csalékesen mára, csak arra hogy fel köt
pek egy ócska lert egy madzagra és ezen versenyztünk, ki üti meg több
szőr. Ha valakinek nem sikerült, kacagtuk. a fesztás után táncoltunk
citera szó mellett, bizony sokszor éfél utánig is. Röggel még kezdtek
a munkát előrül. Itt is meg vendégelték bennünket mindig. Így tőtt az
időnk még akkasz, mert hiszen nem vót még se rádió, se T.V a fiatal
ság még akkor is csak szeretettét együtt lőnni. De tessék elhinni mi
mindig nagyon szépen mulattunk. Telfesztásker is ugyaa így vót. Csak
ett az asztalek közepire üntötték a telut és mik meg körül ültük és
egy fessztünk. A legények eleget kutyálkedtek, mert bele-bele futak

a fesztanyi való teluba. Persze ez is kacagással végződött. Így kisebb mulasságok vótak. Később meg esztán jött, mikor ki választotta minden jány is meg legény is a szeretőjét és elküdté a "kérőt", ez nem mindig - vót férfi, sokszor asszony is ment kőröbe. Akker meg beszélték nagyából a dőgekat és azt mondtuk a kőrőnek, jőjjön el maj pár nap mulva a vála szunkórt. Mikor esztán eljötték akker vót az "egyesség" itt már komoly alkudezés vót, mit add a vőlegény "móringba" a menyasszonynak. Én példá ul 80 ferintett kaptam "móringot" én meg egy "kapona ágyat ajánltam a vőlegénynek. É meg állott egy párna, huzóval meg egy pekróc, meg egy le pedő és egy vas ágy. Hegyha meg haradudnánk egymásra legyen hua aludni az embernek. Vót bizeny olyan is, ahua csak 20 ferintet kapott a menyass szon móringba. Igaz sok mindönt lehetett akker ezen is vásáni. A kereszt apám fia Aszalóbul nőült. Mikor elküdték a násznagyekat, hogy egyessenek meg csak 15 ferintet ígértek a jánnak, azt meg nem akarták adni csakjé 20 ért, azok meg haza jöttek mit csinájának? Hát mikor már a kis kapu vótak itthenjéjé eszibe jutott a kőrösztapánnak hogy menyenek vissza és adják meg a 20 ferintett mert a vőlegény azt mondta, ha nem tudnak meg egyezni, ű világgá megy. Így esztán vissza gyalegeltak és meg egyeztek. Ekker vót esztán nagy ellátás. Addig meg se kimálták a kérőket. Kézfogó ra a vőlegény gyűrűt adott nekem, egy szép piros kűvest, és meg egy szép sikelt zsebbe valót adtam jegybe. A lakadalem nagy vót, mert több mint 150 ember vót hivatalos. Igaz hogy ebbül töt ki a szakácsnék meg a násznagy is meg a vőfélyek is. Sok ajándékot hoztak de nem elyat mint mostanába az unokáimnak. Akker egy-egy $\frac{1}{4}$ tiktet, meg lisztet, tejást turót, mákkot hoztak ajándékba. A násznagy asszonynak egy szépen fő dí szített $\frac{1}{4}$ tiktet is kellett hozni, amit a nászmenetbe kiegattak, hogy a menet kacagjen. Ha nem hozott a nászasszony, akkó az udvaron fogtak meg egy szép tiktet és azt szalagezták fő. A vacsera mindig egyferma vót a lakadalmakban. Husleves kecke tésztával. A főt hushez mártás, tötött káposzta, sült hus. Meg tejbe kása. Az én lakadalmamba még torta nem vót. Még akkó nem vót ez divatba. Hanem cserép fánk, sütemény és jukas kalács meg kuglóf, dióval, mazelóval meg csekeládéval. Ésta a vacsera után ugy éhféltálba vót a menyasszony tánc. Ezt az első vőfély - ugy kezdte, hogy a kezibe vött egy égő gyertyát, meg egy mély tánért és

karjára vette a menyasszonyt és elkiáltotta magát. "Ift a szép menyasszony, két garas az ára." Persze akit adott mindenki, amsayit akart. Nékem össze gyűlt vagy 32 forint. E bizony akkor sok pénz vót. Igen, még hogy az Urakánnak most egy éve vót a lakadalma, esztán annak 4500 forint jött össze. A pénzt mindig a menyasszony kapta. Már többet nem mesélek majd a fiam az Ernő menő tőbet is.

Babénás történetek Magyaregersről 1965

elmondta Nagy Lajosné "Rezi néni." Született 1901 ben .

1. Tehén rentás; Ha el vitték a tejet akkor két vaskanalat meg tüzesítetttek és bele tették a fejőbe és rá fejték a tejet. Aki meg rentetta, vagy el vitte a tejet, annak az arca és keze tele lett égési sebekkel. De a tejet vissza adta. Így tudták meg, ki velt a "beszerkány "

2. Gyermek ágyas asszony nem mehetett ki az utcára addig, míg "kinem avatózzet. " Vagyis a templomban a pap lenem takarta a Rezával őt is meggyereket is. Imádsággal engedte utjára az asszonyt.

3. Temetőbe keresztuten nem szabad este keresztül menni, mert a beszerkány úgy meg nyemja az illetőt, hogy abba bele betegszik, vőt olyan is, aki bele is halt. Persze ez mind csak babona.

4. Eresz alá nem jó pisálni, mert a beszerkány meg rentja, aki oda pisál. Sok olyan beteg lesz tülle, hogy még a deker se tudja meg gyógyítani. Az ilyeneknek esztán meg kell keresni azt a beszerkányt, aki meg rentta az illetőt és a hajából kellett kérni és azzal meg füstölni az illetőt.

5. Péntekön nem szabad tiszta ruhát vönni fel, mert az nem üdvösségös.

6. Péntekön kezdett munka nem szerencsés seha sem. Eppen azért az aratóst, sem kezdték seha sem péntekön. Mert az az öregek szerint káros.

7. Jácottunk egy nagy kut mellett "bujkást ", a komámot egy nagy szög, ami ki ált a kut kávájából fel hasította, a vér egészen be festa az egész orcáját. Mi mög be vittük a nénjéhez, aki ett lakott közel a kuthoz, a mög szalad az ólba és felkaott egy nagy marék lu szart és a sebbe bele facsarta. Attul gyógyult meg a komám. Persze na azt mondják, ez nem jó, mert hogy a lu szarba Tetanusz van. Pedig ez így igaz, ahogy el meséltem mest magának.

8. Nem jó fejást adni este senkinek, mert az elviszi a özőröncsét a háztul.

9. A lu láb be mönt a házba és kinöszta a népeket. Senki nem ismerte, de mégis ki villáglott egyszer, mert a szeknyája felferdült, meg láttál a lu lábát. Beszerkány vót ez is.

Bednár Lajos szül 1891 ben Magyaragresen.

Mivel én egyes fiu vótam, magam gazdálkodtam, 18 hód földünk vót. Eljinte még én is fa ekével szántottam, de kisebb már vöttünk szakokét és avval sokkal könnyebb vót munkálni a földet. A pusztán a Bank gazdálkodott a Hercegi uradalomba, akiktül én nagyon sokat tanultam. Először csak ló húzó gépünk vót, később meg lett tüzező gépem is. Jó módú gasda ember vót az apám is, meg aztán én magam is. Két fiunk vót, mind a kettőt taníttatuk. Egyikből pap lett, a másik még az érecesi után nem sokára száraz betegségbe esett, ezután meg hót. Így én magam maradtam az édesanyámmal, mert közbe a feleségem is meg hót. A fiam elkerült kesszire túllünk. Fiának 5 gyermeke van. Most hogy az édesanyám is beteges, hívnaak magukhoz, de még nehezen szánom rá magamat, mert itt a T. Sz be burnyá nevelő vagyok és meg élek lassan az édesanyámmal. Ő még ma is süt, főz, tehenet fejt. Szóval ellát kettőnket. De hogy mi lesz, ha magam maradok, még rá gondolni is resz. Nem szivezen megyek el a szülő falumból, mert itt nem csak ismer mindönket, de szeretnek is. Igen hogy seha sem vótam hányi, vetői embőr, ha használni nem tudtam valakinek, akkor ártani nem ártottam biztosan senkinek.

Az életem mindig munkás élet vót, különös dolgek nem igen történtek vellem. Így nem tudok egyebet mondani.

946 (M. egyes) G. St. Fovis Marna 13.
özv Zsebrák Józsefné, Sz Gáll Zsófia 1884 ben Magyaregresen.

Én nagyon sokat dolgoztam, mint kis lány már jártam az uradalomba répat sara
belni, napszámom 8 karcár vót elejinte, kisőbb mög esztán már 20-30 filér is
Mikó férhez mentöm, akker az uram 40 hónapig katena vót. Bizeny én magam
szántottam és berenyáltam. Vötni mög a kemán vötötte el szivességül.

Gyereken egy vót az mög is van. Az én édösapám még fa ekével, berenyá
val delgeztatt, de mik már vöttünk vasekét, berenyát. Kisőbb mög vető
gépet is. Az uram után kétcer vótam Bécsbe is. Nem vagyek németet tudó
asszony, de azért ugy el jártam a dógába hogy haza engedték. De addig
bizeny keserves vót, mert még ötő levam is vót, mög a tehén és egyébb jó
szágek. A Lányem iskolába járattam és ugy lett posta mesternő. Mivel hoz
zá vótam szekva, még kendert is vötöttem és magam szőttem, fontam fel. De
adtam is olyan szafirungotja lányommal, hogy még ma is van neki mibül az
unokájának adhat bőven. Olyan dógokat szőttem, amelyet itt senki nem tu
dott csinálni. Miker éngem férhez akartak adni a szüleim, elébb meg egy
eztek rám, éppen mint egy bernyura, vagy egyébb jászágra .50 ferint mó
ringet kaptam. Ebbül vettem egyet mást magamnak. A bótes, akinél vásáltam
tunk, adott egy szép keszerut ajándékba. Akker még nem velt fátyol, meg
mirtusz keszeru. Csak olyan zöld leveles, pires rózsás vót a keszeru. De
szép vót. Fekete ruhába esküdtem. Mert az anyósem azt mondta, olyat ve
gyünk, mert hogy azt kisőbb is tudom használni. Az esküvői vacsera itt
vót Zsebrákéknál. Husleves tik husból meg, sült husok. Rétesek meg cse
rúp fánk. jukas kalács. Mert hogy akker még nem velt divat a torta meg
egyebek. No meg a finom tötött káposzta sem maradhatott el akker még a
lakedalmas vacserából. A vendégek előtt reggelig velt jukas kalács, meg
kuglóf. No meg a bor. Reggel kecsenya vót, meg tepertős pogácsa. Egyik hi
deg étel a másik meg melegén vót adva. Akker sült. Menyasszony táncba
kaptam 56 ferintet. Nem ugy mint ma, hogy még 3000 is össze gyül egy egy
ilyen alkalemker. Igaz hogy sok szép mindönt vöttem rajta magamnak a la
kadalem után.

Az asztalnál így köszöntöttek fel bennünket.

Valamnyi fűszál van a nagy réteken

valamnyi csep viz, van a Tiszba, Dunába,
Valamnyi csillag ragyog fent az égen

Anyi áldás szálljon erre az új párra.

Szivümbül kívánom.

Utánna mondta a násznagy.

Most indul egy hajó az élet tengerén

Ragyogó nap süt az ég felületén.

Két egyásért érző sziv ül a hajóban

Legyen nekik részük minden földi jóban.
 Ugy kormányozzák Ők életük hajóját
 Hogy még nyerhesék végre az égi keresztet.

Ezután jöttek a vicces mondások.

1. ső. Adjon a jó Isten jövőre az újpárnak olyan magzatot ,hogy fakonyál nyíllek kiverje az ablakot. Szívemből kívánom.
2. A cigánynak így. Adjon a jó Isten a cigányra olyan lőtást, futást hogy kadarkuten érzék utúl egymást. Szívemből kívánom. /Persze mind ezt nagy nevetés kísérte. a lakodalmas nép résziről. /
3. Szemeru fűzfának lehajlik az ága, az első muszikusnak csókra áll a sző szája. Ha csókra áll szépen áll, de lám a kontrásnak az is csak csempén áll.

gyermek is versöltek.

En kis kertett kerítők ,abba rössát ültetők,
 Szomszéd asszony leánya ,rá kapott a rössámra
 Egyszer ,kétszer még lestem, a törvénybe vitettöm
 De a bíró azt mondta ,lálynak való a rössa,
 Vénembernek fapipa, vénasszenynak serió fa.

Többek is történtek, de hát nem igen emlékszem már rá. Mert hogy nekem az életem nem vót könnyű élet. A Napam 5 évig feküdt az ágy tetején bizeny nem vót könnyű serem mellette. Egyszer még arra is rá vött, hogy egy cigány asszenynal rá olvastassak. Nem ért az semmit hiszen én nem is hittem a beszerkányságban. De fizetni kellett két kendőt ,egy kenye röt meg egy jó darab szaleannát. Nagyon sajnáltam tülle, mert erősen még kellett azért neköm dolgozni.

Bence Jánosné, Pál Eszter Született 1892 ben, Orciban. De itt él
54 éve Magyareregen.

Édösapám cseléd embör vót. Igy münk nagyon nehéz serban nyóttünk fő. Nyelcan vótunk tesvérök. Az édösanyám 3 éves kermban möghótt. Igy mes teha anya nevélt fő. De az olyan jó asszony vót, hogy még az édösanya sem lehetett volna jobb. Mőg tanított az éngöm mindön házi mög kerti munkákra. A Nagypám a Kacskaics követnek vót a parádés kecsissa. Mint kis gyereök ugy emlékszőm, hogy az édösanyám sütte a málés kenyereöt és csak ugy fel simitta egy egy kis rezses littel hogy össze álljon a lapáten a tészta. De bizony még igy is sokszor szét esett a kenyér, mire a kemencébül kivőtte. Menyivel jobb mest. Fehér kenyeret őszik még a cigány is. Én cselédét csak 45-46 éves kermba láttam mög ettöm először. Nem ugy mint az én enokám. Mint 9-10 éves gyereök Rácegresre jártunk "csajkózni", ebbül lett a ruhára való. Ez egy olyan ártalmas bogár vót, amit a répáról szedtünk kis szilkébe és a főd végén mindig be öntöttünk egy nagy kádba amibe meszes víz vót, abba bele döglöttek ezek a férgök. Mest ilyen sincsen. Mert én nem hallek rólla. Én akkó 10-15 krajcárt kaptam napszámért. Kisübb, miké már nagyobb jány vótam, masinálni jártam, még az ötödik faluba is el möntem. Egészen télíg masinyáltunk itt a napszám 50 krajcár vót. Abbul esztán még selem ruhát is vött nekem az anyám. Ugy járatott münket az anyánk, mintha telkes gazdák lettünk volna. Az édes anyám miké möntünk az "árekhe" /kanális / mesni, áttette a deszkát a vizen és ugy sujótuk a ruhát. De egyszer észre vőtte az én anyám hogy ott van egy olyan kis fazik féle amiben löncse, kása mög haj. mög a fenyé tudja mi mindön. Az anyám fogott egy istenátkeztát tuskét és addig ütötte verte azt a kis fazikat, mig szijel mönt. Akkó meg belökte a vízbe. A mög elvitte. Akkó mondta meg, hogy abba rentás vót. De igaz vót ám ez, mert láttunk olyanokat, akiket igy megrentettek. Az öregapám mesélte hogy kint dógezett a szőlejibe, ahova számár háten járt ki. Sokszor egy hétig is kint vót. Ott sötöt, főzöt magának. Egy este jött haza a szamaraken és a temetőn köllött neki kersztül jönni. Hát a szamarak mög állottak és hijába ötte-ver

te őket, nem mentek egy lépést se tovább. Le szállott rula és akkó látta mög, hogy ott fürödik egy ketlós és anyi esürke van vele, hogy óh berzalem. Póbálta elhajtani a sirrul a ketlóst, de az nem ment sehova. Pedig már akkor jó éfél vót. A szamarat hiába ütötte, nem ment sehova. Így esztán ki került a temetőből a mezőre és úgy került reggel haza. Mikó férhez mentem az én uram dísznyó kupec vót. Egyszer hijett, segéljem elhajtani a dísznyókat az erdőig, mert maga nem bit velek. De én úgy dülöngéltem, mint egy részeg. Azt mondja az uram "Hessál ki egy üngedet Eszti, el viszem a Kapesvári üntő asszenynak, mert te meg vagy rentva. Az majd mög mondja mi a bajod." Hát én ki vittem az ünget, ü meg be tötötte a zsebibe és elbitte. Én mög mentem hogy hozok be egy kis rőzsét, hogy főzök valamit, mire haza jön. Ahogy huzkedtam, huzkedtam a rőzsét mindig bele estem a fűrész bakba. Nem tudtam semmit tenyi. Este mikó mög jött az uram, mondta mi ker tályba csinálta az asszeny az üntést. Én éppen akkor estem há romszer is el. Az üntés azt mutatta, hogy mög rentették, de nem olyan erősen hogy árcsen nekem, mert hogy nem nekem vót szánva az üntés. De bizony bele tött vagy három hétbe, míg ki fetrengtem belőle. Az uram is hitte ezeket, mert hogy látta.

Lánykernban hárman vótunk kemák én meg Szendi Zsógi és Zsódes Juli együtt jártunk dógozni is, meg mulatni is. Ott lakott egy bácsi, az öreg Szita bácsi, aki az uraknál vót valamikor inas. Miker az urak oda vótak, oda hijett magához münket és a tenyerünkől jóselt. A jóselása éppen úgy lött, ahogy meg mondta. Nékem mög mondta, hogy resz uram lösz. Ugy is lött. Azt is mög mondta, hogy 5 gyerekem lesz ebbül három férfi gyerek a kettő meg jány. Ugy is lett minden, ahogy mög mondta. A férfi gyerekek hamar ki mulnak. Ugy is lött ez is. Én 1963 ig vótam a T.Sz dógozója, most már nem bírek dógozni, abból a kis nyugdíjbul élek, amit kapok. Bizony ma arany élet van ahol kepeset, ahogy én éltem, meg nőttek. Jó dógem van csak a betegség nekinezna ⁷anyit, 100 évig szeretnék élni.

Garabon Istvánné Sándor Mária. Született Góllében 1886 ban
Itt Magyaregresen 28 éve lakik.

Az édesapám eseléd ember vót a Hercegi uradalomba és így mi is ott
dógoztunk mind. Az én uram zsidó birteken vót eseléd, de jól éltünk
mi ott is. Vót 13 gyereken. Igaz hogy ezek közül csak hat vót igá-
zán gyerek, mert a többi csak jány vót. Ebbül nem maradt meg csak ke-
tő, a többi kis korában hót meg. Akkó még nem csináltak olyan nagy
dógot abból, ha egy gyerek beteg vót. Hént a hasa, vagy gyüt a fege-
esztán möghót. Halett gyerek után jött hamar a másik. Észre se vót-
tük, már ott is vót a másik. Az uram nagyon jó ember vót. Igaz, hogy
vagyent nem gyütöttünk mi seha sem. Mert hogy ott mindönünk vót. Mi
máskip van. A jányoméknak csak két gyerekük van de többet gyütenek
mint mi. Most pedig olyan sok az adó meg mi egymás. Mégis jut néki
mindenre. Itt vagyek a jányoméknál, esztánük járják a T. Sz et én
mög nevelen a csirkét, libát, disznót, na mög igyelem a két gyereket
Ebbül is jány az egyik. Avval nincsen is sok bajem, de az a fiu es
egy tűzre való. "Jaj csak mögne halja már az apja, mert hogy anna
es a szeme finye." Tizenhétéve özvegy. Így nem is tudna már maga
megélni, azt mondja. Pedig olyan kis fürge öregasszony hogy szinte ég
a doleg a kezei közt. Éppen a disznónak főzte a krumplit egy 20-25
literes fazékba. Ugy kapta le a tűzhejről, mintha 5 literes fazék le-
velna. Mellette főt a bablevés, mert amint mondta a "Garabon" "mama",
es a vöm kedves étele. Meg kell ezt főzni még hárenszer is egy héte

Pedig ezek a gyerekek megesznek anyi zsires kenyerét naponta
hogy felférne nekik egy egy kis tejbe étel is. Mögesztán én magam
is szivesen enném azt. De nem lehet azt főzni, mert mondja a vöm, a
munkás embernek erős étel kell. Ebbe bele őt tőszök egy egy kis búz-
két meg sódarhust esztán úgy jobb meg esztán falósabb is.

Csirkét hivegatett míg ott ültem egy kicsit nálla. Így hívta.
"hijad pitye, hijjad" Kérdeztem aztán tőlle hát a disznót hogy hi-
ja. ? Mondta is "picikém, esenám, ne ne ne." Így hijtuk azt mi min-
dig. Kérdeztem nem mendana valamit a leánykeráról. Azt felelte
nincsen arról mit beszélni, szegények vótunk dógoztunk de mindig
jól éltünk.

14.

Marics György 71 éves mint cseléd ember élt 1946 ig. Elmendja
élete keserveit és örömeit. Magyaregres 1964
december 9 én.

Bizony neköm nem sok jó jutott a fiatal éveimben, mert már 8 éves koromban ki kellett járnom répa begarat szedni a Hercegi uradalomba. Az idesapám ott vót béres. Nigyen vótunk testvérek. Űk is jártak ki munkára, mert sok kellett mindenbül és az egy ember kereseti nem vót elég az élésre. Napszámot kaptunk anyi fillért, ahány évesek vótunk. De a bátyám, aki már 16 éves vót, egy kerénát kapott mert hogy ű nem begarat szedett, hanem répát sarabolt, meg egyelt a nagyokkal. Nagyen ügyes fiu vót. Sajnos a háberuba oda maradt. Kisőbb én kecsis löttem ott a pusztán. 1919 ben meg is nősültem. A feleségám jó deges asszony vót akkor is, meg még most is. Van négy gyerekünk. Akker nem tudunk házat szörözni, de most-tetszik látni-ez már ami házunk. A legnagyobb fiunkkal vöttük együtt és így lakunk benne. De elférünk, mert nagyen jó gyerek. Én a felszabadulás óta a T Sz be vótam majdnem mindig. Igaz előbször még kisbíró is vótam. De azután bika gendező löttem. Kisőbb, még ma is éjjeli őr vagyok a T.Sz be. De kapek 260 ferint nyugdíjat is. Előbbi szógállataimért nem kaptam semmi nyugdíjat, mert hogy nem vót könyvem. Akker nem törőttek avval, hogy az ilyen magamfajta ember is biztosítva legyen öreg korára. Még kapek a T.Sz ből havi tizenöt munka egy séget is. Ebbül ki van a kenyérnek valónk. Na még kapek még 800 öl kukerica földet is. E meg jó a kis jószágunk nevelésire. Még disznayót is ölünk mink mindön évben. Van egy kis szőlőnk is, ne tesék mögvetni, ha még kinállem e kis berval. Nem resz ez, meg esztán ettül pires az ember. Én minden nap mögiszem belölle egy egy nagy csipervel. Pedig ez az öregasszony mindig kárpál érte. De csak ihassam még vagy 30 évig.

Miker kint laktunk a pusztán, vót ott 124 család, de tesék elhänni, mi ott ugy éltünk, mint egy család. Ha az egyik asszenynak nem vót sója, vagy ecetje, akkor adott a másik. Mert hogy négy család lakott egy egy házba. Bizony nagyen szükösen fértünk ott mert minden családba vót négy, öt gyerek. A férfiak meg a nagyobb gyerekek kint háltak az istállóban. Én is csak a felszabadulás óta alszem ágyban. De seha beteg nem vótam. Még felnőt keromba is oda állottam a fiatalság

közzé "Lityézni" Ez egy olyan játék vót, hogy körbe állottak a legények, leányok és egy kívül állott a körön, esztán egy-egy zsebbevalót vitt a kezibe akinak oda adta az megütte a mellette valót és akker szaladtak a körön körül körül míg meg nem ütötte azt, akit ki választott. Addig ő szaladottunk míg ki nem fáradtunk. Közbe vót kacagás, meg biztatás. De jó is vót az is. Halott virasztáskor énekeltünk, imádkoztunk egész éjszaka. Temetés után ter vót. Mindenkit meg híjtak a terba. Ott esztán vót vacsora. Mindig sült hus meg káposzta vót, meg jukas, kalács. Aki elment a terba azt nagyon ki beszéltek.

A fiatalság még jácetta a "balkást" is. A meg úgy mőnt, hogy egy legény egy kis székre leült a ház középre és a többi körül állotta. Aztán hergelték az ülőt. "Ferdulj balhás, ferdulj. Az meg aztán ki kapta maga alól az össze fent zsebbe valót és jót húzott egyre a csufolkedők közzül. Akker esztán az ült le a kör középre. Ezt is mindig sokáig jácettuk.

Nékem más mendanyi valám nem is igen van, mert míg fiatal vótam a pusztán éltem, dőgeztam látástul vakullásig, vagyis hajnaltul késü estig azóta meg újra csak dőgezgatek, esztán a jószaggal nem igen beszélgethet az ember. Legfejjebb az usterral, hogy "gyü te, ne. Hát így vót az életem. En korcsnába soha nem jártam. Megtudnám szánelni az egyik kezemen, hogy hányyszer vótam részeg.

A Gazdáimat nem láttam soha sem, merthogy azok nagy urak vótak. Az is pánekkal sem vót soha bajom, merthogy nem vótam iszákes, esztán dőgesni meg szerettem. meg szeretek ma is. Ugyi te asszony? /Ferdult a feleségihez, aki nagy kedvesen oda ferdult hozzám és úgy mőnta. "Bizony az én uram mindig tudta, mit kell mendani. Egyszer vert össze, de akker nagyon, merthogy ki futott a téj a lábembul, míg én elmentem mögnézni a szemszéd asszonynál hogy csinálják az "öntést". De hiába fagattam milyen vót az az öntés. Az ura csak rá nézett és nem szólt egy szót se rólla. Ugy látszik Maros György nagyon tudta a családját is igazgatni.

IV/42/8

Herváth Antalné született Osztopánba 1901 ben. 30 éve élt itt Magyarországon
Gárvány Erssébet. Községben

Az én szüleim cseléd emberek vótak. 9 en vótunk tesvérek, de min-
jén vót az. Sokat mondta is az apám: " Héj hogy a héja rugta vóna még
az anyátekat, legalább egy fiut szült vóna köztetek." De azért sze-
töttj minkét is. A legidőssőbb tesvérem Mária vót. Engem 11 éves ko-
romba oda adtak az édesapám tesvérihez, aki Polányba lakott. Azek is
olyan nagy gazdák vótak mint mi. Cseléd ember vót a bátyám is. Osz-
tán két család lakott egy-egy szobába. Az öcsém nagyon huncut vót,
esztán a másik családnak a kasztenjába bújott és löötte a fülét a
tajnak, amit oda tött bé a nénénk. Amit nem tudott még enyi, azt rá-
könte a fejire még az orcájára. Ugy bújott ki a kasztenből, mint egy
kis ürög. Boráskának hívták ezt az öcsémet. De mi nagyon szerettük
egymást. Pedig az öcsémet jobban szereték, mint engemet. Néki mindü-
szabad vót, engem még-még vertek érte is sokat. 14 éves koromban má-
jártam az aratásba köteleltvőnyi meg gereblézni. Mikó learattunk a k-
kó mentem a masinákon dolgozni. Fejve heró vótam. Egy egy szezen
ba még keresztben 3-4 mázsa búzát is. Még árpát még zabot is kaptam
1-1 mázsát. De az aratásba is kaptam 7-8 felöntővel. / Ez egy egy fo-
ntó 12 kiló volt. / Bizony nem nagy keresőt vót ez, de hát sokan
vótunk, így a kevésből is sok lött. Aratáskor az első kaszás meg a ma-
rik szedője buza kalászt szedtek és abba koszerat küttek és el vi-
ték az urassághoz, aki esztán birkát vágatott meg kenyeret és bert
adott a népeknek. Ott ettünk, ittunk, mulattunk az uraság egészségire.
Utánna a Gróf mindüökinek egy egy forintot is adott. Ebből vöttük
a szép piros ruhára való. Mikó már nagy lány löttem, férhöz kellett
menni nekem is, mint más lányoknak is. De az urasat a lakadalon écska-
ján el vitték a szandárok. Nem szólhattunk semmit, mert az Igali bi-
ró vitette el a mag fia heletti katonának. En utánna mentem Székesfe-
jérvárba. Ott még jól be süm melegedöt, mikor rá tanáltam az erdőbe.
Persze nem ott tartottuk meg a mézes heteket, hanem bent egy szálla-
dába béret szobát az uram. Ott vótunk egy hétig. Akkor ki engedték
a katonaságtul, mert be bizonyosodott, hogy nem ütött kellett vóna elv-
vinni katonának. Akkor haza mentünk az édesanyámékhöz. Egy év múlva

elment az uram szógálni Mukréter Zsigmond zsidó birtokoshoz. Bizony a béré nem volt valami nagy, de azért abbu éltünk. Fertály pénz 12 forint vagyis egy évre 48 forint, 16 mássa busa, egy hóá kukerica föld 600 öl kert, 2 szekér gajfa, meg egy méter szinfa, só minden fertályba 5 kiló l tehén tartás, még disznó tartás. Két gyermekünk volt, de az egyik 2 éves korában még hót. A kis fiam 1 1/2 éves korába aludt és a barátném odajött és még rentették a kis fiamat. Négy nap négy écska mindig sirt, szája egy percre se állott be. Volt ott egy némót asszony, aki tudott a ilyesmiből. Azt mondta "Mégj el Erzi ahó az asszonyhoz, aki felvötte a gyereket, amikor sírt kezdött és hozzáál a hajából, ha nem ad, akkor a fejével tülle. Mert azt mutatja az öntés, es kell neki", mert hogy előbb még is öntötte a gyereket. Azt még ugy csinálta, hogy adnem kellett neki egy omlet koronát még két kanyál zsirt és valahogyan mondást mondogatva a tűzbe tette a zsirt is, meg a pist is és ő azt mondta, abból látsz, azt kell tenni, hogy még gyógyuljon a gyerek. Az asszony adott a hajából, mert amikor elmentem neki, mi bajt csinált, a kupájáról le vágott egy csomó haját és én elvittem az asszonymak. A meg újra megöntötte a gyereket, A meg olyan szépen mégjavult, minha semmi baja se lett volna sehason. De bezzeg az asszonymak ki hullott a haja egy szálig. Olyan kopasz lett a feje, mint a tenyere itt e. Vót egy másik asszony a még olyan vót, ha felment a másek padlássára is ezért, azért, ugy ugrot le, mint egy gumi labda, seha semmi baja sem lett. az mondta minő denker. "Ne látik, felmarkelt az örgög." Más ha ugy le esett volna biztosan ki törtvóna valamilye. De ennek semmi baja sem lett, Vót még egy fiatal menyecske, aki az esküvője napján még zántált., ez is elment a Felányi Katenánéhoz, hogy csinálja vele valamit. A még azt mondta neki. "Halled é Fréssi, mert hogy így hájták a menyecske a lábát erejét a kapu élé ásták el. Mégj el és szed fel ott. Ha ez sikerül, még gyógyul a lábod. De ha nem engedi meg a rentó asszony, akkor így vessez." Hát így is vessez, mert nem tudták fölzedni a rentást, a végén bele is zavaredat a menyecske és ugy hót meg a bolohák házába szögény. Vót még egy leány, akit egy legény megejtett./ gyerek -

ke lett a leánynak a legénytől. De mivel a lány szegény vót, nem engedték a fiu szülei elvönni a leányt a legénynek. Mikó meg szülte a lány a szép kis lány gyereket, annak a szülei sem szivelték otthen a lányt. Így aztán az gondolt egy nagyot és a kis lányt eladta egy Lengyeltótiba való kéményspró mesternek, akiknek nem vót gyerekek. Jó pénzt kapott a kislányáért. Így a szülei megnyugodtak és nem bántották tovább. De az asszonyt a lelkiismeret nagyon mardosta és még kért éngem, menjék be vele Lengyeltótiba vásárolni. Én nem tudtam egyéb szándékáruul. Hát el is mentem velle. Mike ott néuegetünk egy nagy kirakatott, ü csak megferdul, mint a szélvész és elkap ott az utcán egy kis lányt és öleli csókolja és mondogassa " drága gyermekem, nem adlak oda senkinek, viszlek haza., mégha megölnek sem adom oda üő senkinek. " Hát én csak fává löttem mi a fűász van evvel? De az kéményspró mester még fogatta Katit, mert hogy így hijták azt a szeröncsétlent, ott esztán kapott a Kati egy pár pefont, még jól össze is szádták, nem szégyelli magát, elébb eladja majd még vissza akarja lepni a szerelem gyermekét. Azután férhez ment, rudes asszony löt belölle, Én még özvegy vagyok már négy éve. Mióta az uram még hót, járogatok a T. Sz be és élek ugy mint más szegény. Ha éltet az Isten egy év mulva még kapom a nyugdíjat és abbu élek majd.

Nem tudok én többet most mesélni, de ha a télen el tetszik jönni hozzám, akkor majd sok mindent mesélek még.

Csima István 64 éves ember itt született Magyarregresen. Elmondja a Gyermek keresztelési szokásokat. Elvették tőle - mondja - mert nem Magyarregresen születtem, hanem Kadarkuten. De életem itt folyik már 40 év óta.

Hát bizony miközben én ide gyűjtöttem, az apósem jó módú gazda ember volt és a feleségem is szép lány volt. Volt miért ott hagyni Kadarkutet. /mivel a kikérdezés a boltba történt, ott többen is voltak. Egy egy bele szólt az öregnek a beszélőbe, aki fölényesen le intette: "Fiam te ehhez nem értél. Menj a trakterra, vagy menj a könyvelésbe."

Én a keresztelési szokást kérdeztem meg Csima bácsitól. Elmondja értelmesen.

Az én feleségemmel történt még ezelőtt 39 évvel. Még született a gyerek és akkora eljött az én napom / anyós / és elkezdtek tanakodni a feleségemmel. Kit is hívnak kereszt szülőknak. 30 pár embert hívtunk meg, ezek nagyból fiatalok voltak, mint mi is. Az volt a kötelessége minden kereszt szülőnek, hogy abba a baba asszony elment meghívni, abba a percben adott a baba asszonynak 5 ferintet, ami akkor egy félmássa busa ára volt. Akkor elment a páhen is és bejelentette a keresztelés napját. Mikor a komák ki voltak választva, nem volt több gond a főzésre, mert minden keresztanya "passitet" hozott. És pedig egy nagy véka finom enni való volt. Szép kendővel, /közbe szállás:

abrosszal volt letakarva. / Hát legyen abrossz na. De szép volt. Volt abba a vékában kusleves, tyukból és tötötttyuk sültve, rántot bernyu befőttel, más pecsenye is még kétféle. Aztán cserépfánk, torta meg kuglóf meg a jó Isten tudná hányféle édestésztá. Még egy kis korsó jó bor. De mindönből anyi hogy három családnak is elég volt, nem csak egy gyermekágyas asszonynak. A 30 keresztanya beosztotta egymás között ki meik nap hozza a passitet. Két legelső keresztanya kétszer is hozott. Egy-egy keresztelés háromnapig tart. Mert egy nap az előkészület. Mivel éppen anyian vannak mint egy lakadalomba, először van a kuglóf, kalács, kenyér sütés, tyuk meg bernyu vágás és a torta sütése, de minden házzá való a komák hoznak, kivéve a bernyu vagy disznnyót, azt az apa adja. Aztán másnap a sütés, főzés és mag a keresztelés. A sek koma elmegy a refernátus templomba, mivel itt

csak az van. El viszik a gyereket, akit erre az alkalomra nagyon szépe
fűl öltöztetnek. Diszes takaróval le takarnak. Ami szintén a keresztsz
lők ajándéka. A papnak minden keresztszülő anyit ad, amennyit akar, régű
10-10 ferintett, csak az apa ad egy 100-ast. Ma 20 ferintekat adnak é
személyenkit. A keresztelőre vacserára meghijják a papet is a felségé
vel. Nagy sértés, ha elnem mögyen. Este vacsera után tánc van regőlig.

Másnap a maradékot elkell fegyasztani így még ett marad a vendégség
nagy része és elmesegatnak az asszonyok, elherdják az edényt és férfi
ak meg berezgatnak. Mert elfelejtöttem mondani, hogy minden kereszt-
apa visz egy egy kis kersó bert. Ekker már jó beresak az embörök és
olyan viceket csinálnak, hogy fel mászank a háztetőre és felülnek a
gerinore, oda mögy velük a cigány is és danelnak a cigány mög huzza
ki merülésig. Azután az apát meg kötözték a kemák, hogy ne tudjen ha
mar menni a feleségihez. Nehogy hamar legyen a másik keresztlő.

Csima István bácsi mondja el a temetést is.

Es is egy egy kis lakodalemhez hasonlít. Itt meghivnak minden rekenyt
és jó barátot. A halott bent van a "hideg szobában" a vendédség meg
kin van a másik házban. Természetesen erre is mindenki elhozza a ma
ga ajándékát, tyukot, csirkét, tejást, meg lisztet, cukret, mákket
diót, bert. És ejs a temetést megelőző nap előkészítik, másnap süt
nek főznek és a férfiak énekelnek, mög mög csináják a felfát.
A temetés után éppen úgy teritnek és vacserálnak mint lakodalembe.
Csak nem danyolnak. Csenedesebben viselkednek. De tesék elhinni, szép
szekás es is. Akik betegség miatt nem tudtak elmönni a terba, annak
elküldik a vacserát rendre. Nagy ritkán azért még danuni is szektak
reggel felé az embörök.

Lakod. napm. p. 13, 946 (M. egyes) Gy. Sz. Fővárosi Községi Hivatal
18-

Nagy Kálmán született 1907 ben Magyareregen.

Magyar Mezővel Múzeum
KA-347
Néprajzi Adattár

Elmondja a "vőfénykedéssel" járó tudományát. Mert mint ő mondja, ez tudomány. Tetszik tudni, én már 17-18 éves koromban vőfény voltam a lakodalmakban. Nagyon sok szép szógállatom volt, még ezelőtt 14 évvel is én voltam a vőfény. De hát tetszik tudni, sok mindent ki ment már a fejemből. Amire emlékszek elmondom szüvesen.

Mikor esküvőre akartunk menni, a vőfény bucsuztatta el a menyasszonyt

Jó estét kívánok uraim ti néktek

Mindnyájan, valakik ide be jöttetek.

Jámber ifjak, vének, asszonyok és szüzek

Azt kívánom néktek az Isten legyen veletek.

Mielőtt vőfényti tiszttemben eljárak,

Násznap uraméktől engedelmet várok,

Hogyha megngedik majd hiven teljesítem

A kötelességem e pentes lépésben.

Leányi életét tengerhez állítom,

Hogy rajta a habot elmulnia látem.

Alig hogy felderült élete hajnala,

Csak kevésbé látszik, napja szép sugara,

De csak hamar homály fogja be hajnalát,

Mert édesapjának el kell hagyni házat.

szólna, de hát nem tud, látem bus ercáról,

Én tehát el mondom mit elméje gondol.

Add ide szép hugom, megfogom kezedet

Elmondom hejetted bucsuzó versemet.

Előserban Atyám szóm hozzád fordítem,

Bucsuzó beszédem zokogva indítem / ekkor már sir mindünk

Köszönettel vöszöm atyai veltodat,

Hogy ápeltál engem kedves leányodat.

Az egeknek ura te öregségödet

Gyámelicsa értem te szép vénségedet.

Köszönöm atyai hü szeretettedet,

Melyet nem érdelek, gondviselésedet,

Áldjon meg az Isten mindenféle jókkal
Ideig valókkal, örökké valókkal.

Édesanyától búcsuzik.

Édesanyám lelke ,te hozzád beszéllek,
A szívenbe ekkor nagy fájdalmat érzek.
Te néked köszönöm ,hogy e földön élek
És hogy föl neveltél hálát adok Néked.
Áldjon még az Isten mindenféle jókkal
Ideig tartókkal ,örökké valókkal.
Majd ha még futtattad e földi pályádat
Nyerd el a menyekben örök koronádat.

Testvérektől búcsuzik.

Kedves testvéreim nem tudok mit tenni,
Hogy tölletek is már búcsumat köll venni
Szeretnék még sokáig veletek örüvendi
De most már nem lehet nekem el köll menni.

Azért hát közöttünk legyen jó békesség
Jó szüleink iránt mindig egyet értés.
Isten hát veletek és soha ne felejtsetek el

Kérlek engemet.Áldja még az Isten mindön lépésteget.

Szomszédoktól búcsuzik .

Kedves alsó ,felső jó szívű szomszédaim
És kik jelen vagyok sok jó akaróim,
Kisérjetez ti is az Isten házába
Az Mindönhatónak szentelt templomba,
Kérjétek az Istent értem imádkozva,
Hogy bő áldását adja szent házasságomra

Leánybarátnőtől búcsuzik.

Hajadon pajtásim , szüzi szép virágok lányek
Búcsuzásom kösbe szöllek ti hozzáteek.

Mielőbb tinéktek jó férjet kívánok
 Hogy felleljétek tük is a földi boldogságot. ~~esőszőlőszőlők~~
 Onnan várjátok tük magateknak mátkát,
 Amerre a szarka feltartja a farkát.

Legényektől bucsuzik.

Áljatek elében sek tüzes legények,
 Akik személyömet gyakran szemlőltétek,
 Én nekem olyan sek szépet mesőltetek
 De mégis hiába, nem lettem tietek.
 Most jó egészségben elhagylak titeket
 Az Isten áldása legyen ti veletek.

Násznagyektől bucsuzik.

Már most násznagy urak ti hozzátok szőllek,
 Akik én érettem unyit fáradtatek,
 Kérem a jó Istent tekincsen le ráték
 Áldása kincsével adja jutalmatek.

Most a vőfény bucsuzik.

Én is hát mint vőfény el mondom bucsumat
 Itt állék előtted, fogom a kezedet
 Fogom a kezedet ,néked így segéllek.
 Fére jó barátim, engedjeteK utat,
 Melyre a jó Isten mindenkit rá jutatt.
 Azt kívánom én most végső beszédemben,
 Mindnyájan titeket áldjon meg az Isten.
 Mindnyájan titeket kik körülém vagytek
 Kik elmenésemet látni óhajtjáték
 Menjük hát szép rendbe az Isten házába
 Onnan meg megtérünk a lakodalomba.Ámen.

Be köszöntő a vélegényes házhoz.

Legyen az Istennek dicsőség az égben,
Szörénységével vittük nagy dolgunkat végbe
Lögyön az Ur Isten mindig a vezérünk
Igaz gyámelitónk ,mig e földön élünk.
Válják az ujpárnak mai esküvése
Hiséges lelküknek javára,üdvére.

vacsora előtti versek.

Gaszánk vendégeit mint főszólitotta,
Tisztes bücsülettel házába hivatta.
Irántuk érzését bőven ki mutatta,
Szakácsnékkal házát még szaperittata .
Ugyes szakácsnéink készek mindenükkel
Legelsőben is a jó metélt levessel
Melyet még csináltak vendégek kedvére
Kivánom mindönki jó egészségére.
Az azért mielőt kalánhoz nyulnának
Áljunk fel mindnyájan, egy párperc az egész
Adjuk hálát érte Istennek mit adott
Hegy minket enyi jóhoz mest hezzá jutattet. Imádkezzunk.
Felséges Istenünk tekincs le egedből,
Áld meg eledelünket és kedveljed
Mulatságunkat. Szenteljed meg eledelünk
Örömmel tölzsd meg lelkünket,
Adjad hegy amit eszünk, iszunk
Javunkra váljon az nekünk.
Ne enged Uram azt nekünk
Hegy bossuságedra óljunk,
Hanem egykør majd az égbe
Eljuthassunk nagy örömbe .Ámen.

Kápeszta level kiállás.

Kápeszta a magyarnak hirős eledele

Kegyelmeteket is még traktálom vele
 A szakácsné asszony húst is rakott bele
 Szeretném ha annak enyim /lönne fele.

A bor kinállás.

Nagy ferdalem van lent most a pincébe,
 Csapat ütöttek a herdó fenekibe.
 Megölték a herdót, folyik piros vére
 Az ide gyült vendég nem kis öröme.
 Uraim a borból igyanak bőséggel,
 Készöntsék a kancsót nagy elevenséggel.
 Közbe még azt kérem, elne aludjanak
 Hanem a vőfénynek egykis bort adjanak.

/ Ezután a készöntő után űa násznagy rá készönti a
 vőfényre a kancsót./

Tisztelt násznagy uram jó egészségéért
 Iszom ki baremat kívánt életéért.
 Minden javaival az Ur Isten áldja
 És így boldogítsa minden szándékába.

A vőlegényt készönti a vőfény.

Boldogítsen Isten vőlegény tégödet,
 Krisztus előtt széppé tögye életedet
 Az égis emelje hitedet, nevedet
 És még örökösse nagy dicsőségödet.

Menyasszonyt készönti a vőfény.

Bekrestul az áldás száljen a fejedre
 Gyászt berítő homály ne jöjjön egedre
 Ég gondet viseljen becses szömélyedre.

Menyasszony táncvez való vers.

/ Ki áll a vőlegény egy tányérral a szeba középira, mellé
 áll a vőfény, a kezibe van három égő gyertya és úgy mondja
 a verset.

Nászasszonyok meg tarják a vékakat, amibe a menyasszony ajándékát tessik a vendégök. Van ott mindön. Tányér, tálca, pohár. abrossz paplan és a jó ég tudja, mi mindön. β

Jó estét kívánek ide halgasanak
 Ujság van közöttünk, amit mest be mondek.
 Leányok serege eggyel meg apadett,
 Asszonyok serege eggyel szaperedet.
 Aki azt akarja, hogy ő is mög lássa
 Vagyóg hogy a menyasszonyt mögtáncoltathassa,
 Mindön menesség nélkül erszényét mögnyissa.
 Én kezdem a táncet, a többi még rá ér
 Huzá rá cigány vigan az uj házaspárért.

Menyasszony átadás.

Mest tisztelt menyasszony téged átal adlak
 Akit választottál férjednek, uradnak
 Ezen perctől fogva ő visel rád gondot.

Vőlegénynek mondja a vőféj.

Mest tisztelt vőlegény hozzád szólek szóval,
 Akit az Ur Isten meg áldet ilyen szép asszennyal
 Vedd el a kezemről, legyen a te párod
 Csöndesen bánj vele, tudom hogy megháged.

Lakedalmas éfélutáni tréfa.

Felöltözik a vőfény halálnak. Ugy hogy egy nagy lepe
 dőt vess magára, a fejét is fehér kendőbe csavarja és
 egy kaszát vess a kezibe meg egy csipér vasat. Akzal fe
 nyi a kaszát és mondja ^aversöt. Arcát, kezét be lisztel
 ték.

Be köszöntő.

Dicsértessék Jézus, ezzel kezdem szómat
 Minden jelen levő halja meg szavamat.
 Hogyha nem is mondem, tudják hogy ki vagyok
 Ifjakat is véneket sirgödérébe hányek.

Más világból jöttem, halál az én nevem,
Sürgős a tendőm, azért ide jöttem
Bekrétás násznagyok, nem soká mulattok
Koporsó, szemfűdél várakozik rátok.

Beres kancsó helyett immár olvasót vegyetek,
Szépcsöndesen imádkozva sarokba menjete.

Köszörülöm kaszámat, le vágom nyakatekat

És így mulik ki a ti beldegságetek. / Erősen feni a kaszát/

Nyesező asszonyok haza induljatek,

Életetek végén még egyet kalamájkászatek

Köszörülöm kaszámat le vágom nyakatekat

És így mulik ki a ti beldegságetek. / Ujra feni a kaszát.

Nyesselő leányok látom szinetekről

Hogy a vér már benetek is meghült.

Tudom szeretnétek asszony számba jutni

De azt az én kaszám nem fogja engedni

Mert Szent Mihály lova fel van kantáresva

Aminek én leszek a kócsagtollas kecsissa.

Köszörülöm kaszámat, le vágom nyakatekat

Ezzel mulik ki a ti beldegságetek.

Látom a vőlegény is fére húzza száját,

Hogy már itt kell hagyni kedves menyasszonyát,

De azért ne busulj utánnad meg ő is

Mert én felpakellöm a Szent Mihály levára

A menyasszonyt viszem, téged még itt hagylak

Vagy hessu kötélén sirgödörbe húzlak.

Igy hát a menyasszony csak én rám maradhat.

Köszörülöm kaszámat, le vágom nyakatekat

Igy mulik ki a ti beldegságetek. /Feni a kaszát a nászn

meg nevet állandóan.

Hát ti tátatszajú vőfények hol vagytok

Akik itt na este bakkecse módra ugráltatok,
 veletek is van egy kis számadásom.
 Tudom, ha elmendem, vaceg a fegetek.
 Más világ határán van egy akasztófa
 Minden tátetszáju vófény arra lesz felhuzva.

Köszörüllöm kaszámat, levágom nyakatekat
 Azzal mulik el a ti beldögságotok. /Feni a kaszát erőssen.

Hát ti a kenyhába sürgő gazdaszonyok,
 Kik az ételeket mind el rentettátok,
 Veletek is vóna egykis számadásom.
 Tudom ha elmendem mind meg fehéredtek.

Pekel kapujába egy nagy fazék vagyen
 Minden szakács asszony abba hurcolkodjen.

Köszörüllöm kaszámat, le vágom nyakatekat
 Azzal ér véget földi beldögságotok. /Feni erőssen a kaszát.

Hát tik a sarakba kutyerga cigányok
 Akik a nótákat mind fére huztátok.

Nikre a pekelba oly nehezen várnak
 Azért hát iziba szedni a perentyet

Ellöttem menjetek, pekelra veletek.

Köszörüllöm kaszámat levágom nyakatekat

Azzal lesz vége a mulatságotoknak. / Ujra csak osatogtatjanak
 a kaszáját.

Meg telt a szekere én már el is megyek,

Hogy ezek helyébe újakat keressek.

Mert tudja mindenki a kerhely gnaplepó

Másut is van enyi.

Huzd rá eigány a Rákócy indulót.

Tanács adás az ujpárnak.

Mikor a jó Isten Ádámot teremté,
 Egyedül lételet annak nem szereté
 Azért Éva asszonyt mellé készítette
 A szent bibliában így nagyon ez benne.
 De beldög is kinek man édes, mi párja,
 Mert a jó feleség a ház gyönyvirága,
 Vig öröm és áldás száll velee a házra
 Ki virágszik szépen a boldogság fája.
 Hagányos legénynek unalmas az élet
 Nincskivel meg ossza hogyha kedve éled,
 Nincs ki vigasztalja, ha nehéz az élet
 Nincs ki szólna néha édes szép beszédet.
 Azért hát legények előre, előre
 Gondoljatek tik is a szép menyegzőre.
 Gondolkezem én is régen már felőlle.
 Talán lenne is már valami belőlle.
 Mert a házasságról beszéllek én mostan
 Mi minden kell hozzá el mondem én sorban.
 Ha a biztatsáhez immár hozzá fogtam,
 Ugy atöbbieket sem tarthatom titekban.
 A gazdasszenynak tűzhely kell először,
 Amelyen férjének jó ebédet főzzün.
 Szobába, konyhába ami csak szükséges.
 Buter és sok szeresám legyen elégséges.
 Apró és nagy fazik, bögre, szilke és tál
 Resta, szita, kosár, szakajtó és kanyál
 Sodrófa, és deszka, restély, nyárs nesselő,
 Sütőlapát, pemét^{x1}, tőkgyalu, reszelő.
 Lábas, sajtár, pohár, üst, bogrács mi egymás
 Bele is fáradtam már én a beszédbe
 De ha elserelném, négy nap telne benne.

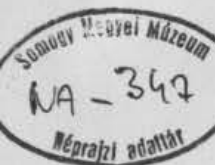
* A temperációról kegyeselt hejjet (siskát) van kudra hólit, vele a ^{sütő} kemencét hűsítik.

Ennek tetejébe készen kell rá lünni,
 Hogy idő multával bölcsőt is kell venni.
 Ezért hát barátám jól még fenteljáték,
 Mielőtt az asszonyt a házhoz hoznáték.
 Mind ezt még vögyétek, kezéhez adjáték,
 Kivánom az Isten áldását reáték.

Akik el szöktek ^{éjjel} a lakadalomból, azért érte mőntünk, télen kocsi-
 val négy ökörrel vagy luval, ami vót. Még kötöttük láncal és ugy vit-
 tük vissza a lakadalomba. Nyáron szánkóval mőntünk érte, hogy annal
 vicesebb legyen a deleg. Miker aztán másnap vége vót a lakadalonak,
 el mőntünk még a kercesmába és annak a kontójára ittunk, aki el szökt
 vót az ^{éjjel} a lakadalmas háztul. Így mulattunk régebbe, tesék el hi
 ni nekém.

Kozári Ernő. 47 éves Magyarapregesen született és itt él azóta.

Édesapja után nagyon sok mindent tud a népi hagyományokból. Beszél a mőring levélről is. Aztán lakodalomban való tréfákról beszél sokat. Például a lakodalomban, úgy éfél után, mikor már sok vót benünk a berto a légyemés, a nyakamba akasztottam egy "pentőt" /alsószeknyát / ar elől össze köttem és a fejemre egy haszi törölközőt kétvégén össze kötve fel tettem és a nyakamba egy fűszer piros paprikát tettem az olvasó helyettén vótam a pap, két fiatal embőr mög a ministráns. Ezeken is haszi ing vót. Kezeikbe egy egy szál gyertya. Én a pap fel áltam egy székre és kértem a csendet. " Kedves halgatóim, Ha a világen volna egy nagy fa és az a fa akkora vóna mint az egész világ, óh mekker vóna az? Ha vóna a világen egy nagy víz és az akkora vóna mint az egész világ, óh mekker vóna az? Továbba kedves halgatóimha vóna a világen egy nagy fejsze és az a fejsze akkora vóna mint az egész világ, óh mekker vóna az? Ha vóna a világen egy nagy ember és az az ember akkora nagy vóna mint az egész világ, óh mekker vóna az? Kedves halgatóimha az a nagyember avval a nagy fejszével kivágná azt a nagyfát és az bele esne abba a nagyvizbe óh mekkerát lecsanna az? " Ezt olyan pap gesztussal mondtam el és gesztikulláltam hozzá, mintha egy Amerikai pap löttem vóna. Vót nevőtés, kurjengatás. Más tréfákat is csináltul de azt majd a komám, Nagy Kálmántul tessék megkérdezni, az jobban emlékszik rá.

És a Kozári tréfa mester címet is kapot a "Kis ujságban" meg jelent tréfáiért. 1932 ben.

Egyik tréfája. Keceg a kecsiján a falusi embőr, a váresba igyökszik. De mög sőjed a székér és elkáremkedja magát az ember. " Hogy az a szentséges istennyila fészkelődjék abba a kajla, majla lábatekba, nem akarjáték a tulsó ódalra vinni a satnya szekerét a nyalka gazdá teknek? "Mög halja ezt a rüндőr. Oda szól nagy peckesen az embernek " Hej komám a Bancius Pilátusát a minden jótól elrugaszkedott ferde pofájának, hát nem tudja, kend hogy nem szabad itt káremkedni ".

Szőlő őrzés. Istók bátyámmal együtt őrtüstük a szőlőt. A guanyhó

ba aludtunk. Este a gunyhó előtt tüzet raktunk és oda jöttek az öreg komák és meséltek. A tűzbe bele rakták az uri tőköt és míg az még süt, vót idő a meséllésre bőven. A csuhai részben vót a papa széleje és ez a deleg ott történt mög. Egyik öreg ki jelentötte, hogy tüzet nem tudják mög lepnyi. A Gyerekek elmöntenek és mikó aludt az öreg. Össze kötötték kezét, lábát és a szilva fáját szilvástul égyt együtt kifürészölték és elvitték a negyedik szürübe. Persze nagyon röstelte azután magát az öreg.

A másik történet. A temetőbe legeltöttük a levakot és az Istók bátya, aki ma 123 éves vóna, ha élne, de hát negyven éve meg hót már. Ott legeltette a levakot a sírek közt. Ő maga lefeküdt egy sírba, mivel nem vót félős ember. Jön a kerülő és el kijátja magát. " Ha élő ember vagy hát szólj " Persze Istók bátya nem szólt, hanem föl állott a síron és elkezdte lengetni a két karját. Mög ijedt a kerülő és ugy elszaladt, hogy nem látta röggelig senki. Istók bátyám mög tovább legeltetött. Na persze azután vicelték a kerülőt. A mög tagadta, hogy ő embert látott vóna a temetőbe. Mert hogy akit ő látott, az tisztára kísértet vót.

Kozáry Béla születet Magyarregres 1923 ban. Van három barátja, akikkel a disznóölés viceit csináljgatják még minden évben.

Somogy Megyei Múzeum
NA-347.
Néprajzi adattár

De ezek a versek amit itt leírok, mind az öreg apjukról maradt rájuk. /Kozári Ernő és Csima Aladár, meg Herváth Karely a másik három szántén Magyarregresi születésü rimfaragó/.

Nyársdugás. A disznóölés estéjén miker el van feghalva a háznépe a munkával, egy nagy dübenést hall. Ki szaladnak és látják, hogy a ház falához van dobva egy nagy fa ág, aminek több hegyes ága meredőbe emelkedik és egyik ágán van egy vers. Be viszik a papírt és olvassák. De közbe ki megy a gazda és keresi a "nyára" dugót. Mert azt illelik be hívni és meg vendégelni. Az azonban rendesen el buvik. De ha ügyesek, csak megfogják és meg vendégelik. Ha ez nem sikerül, akkor a nyársra kell tenni hurkát, kolbászt pecsenyét és ugerkát pogácsát és egy liter bort. Miker így elkészítik a nyársat, ki teszik és figyelik, ki jön érte. Persze, ha elfogják csak be cipelik és etetik itatják. Közbe olvassák a "nyára" dugó rigmussát.

" Kismese a nagyeknek, vagy nyárs ^{dugó} verse. Kozáry Béla küldte ide illetve vitte Csima Aladárnak. "

Egyszer volt hol nem volt, vagy talán az operenciás tengeren is tudtunk lenni, ha akarem inét, ha akarem tudtunk lenni, ahun a kurta farku disznó turt egy arasztal tudtunk lenni, mondjuk Magyarregresen a Libatéren él egy házban egy család. Ennek a családnak a mai nap eseményét meséllem el most a felnőtteknek. A családnak van egy családfő jelölt tagja. Ő a mesém fő-fő, szereplője. Van neki apja is neked meg mája is. Meg szép felesége és egy szép kis fia. Így élnek szép csendben családi békében. Delgoznak is sokat a boldegitó T. Sz. ben. Ami barátunk Aladár nem olyan egyszerű ember ám. Van neki ki magasló képességei. Volt már kulák jelölt, vasutas, cigányvilbe, fradista drukker és brigád vezető, piaci kofáknak az első len őrzője, sőt mi több ellenőrző biztos, cigány lány tánceltató szántan ellenőrző, ha valaki nem tudta össze adni a kétszer kettes négyet, ő rá vágta egyből, hogy az három. Jó futó, ha valaki megkergeti, a gyers beszéd világ bajneka. stb. stb.

Ezen kinagasló erények birtokosa ami jó barátunk ,a mai napon egy nagy
delegra határozta magát.Felgerjezt mérgeben megölte a"siskát" Nem nyugodt
addig ^{míg} meg meg nem pörkölte ,azután a kormot vízzel jól le szedte.
Tízén a lábba jól meg is sütötte ,most meg a jó kását főzi hozzá rend
re. Tudományához ez is hozzá tartozik .A mesénk fő hőse nem kis ember
-mondom-mert a húst készíti , de berral üntösi nem a húst ám kemén ,hanem
becses terkát,igy aztán el sósza a szegény kis "siskát." De hát ez se
nagy baj,arra való a bor .Majd az le übliti kinek sós a pecsenyéje, ev
vel az én mesémnek már vége.

II. rész.

Kedves jó barátunk ,vagy mondjuk ugy Csirip.
Szép anya nyelveddel birkózel keményen
De madarak értik ,mivel csiripelni ők tudnak
Csak veled együtt csiripelni. Mert biz a beszéded
Nem érti meg senki./ Nagyon gyors beszédű az Aladár./
Szegény cigány Margit, akit ugy meg ráztál ,
a Sűrös hordóval többször kecintgattál.
Nem tudjuk leírni a te sek hibádat ;
Mikor senész nélkül ülted lakomádat.
Ha kis fiad Sanyi nem zavart vón haza
Talán még máma is ott volnái a bálba.
Tudjuk ám mi azt is, hogy te kontrás lettél,
De a kása főzni mégis haza jöttél
Vigyás a hurkára, de meg a kolbászra,
Mert ha puha lenne akkor össze szárad.

III. rész.

Kedves csirip kemánk ,madarak királya
Aki olyan szépen zengi el nátánkat
Hogy ember legyen az ,aki azt megérti
Tán magad sem tudod mit csiripel ajkad.
Ne de csiripelésed mi itt már megszeztuk
Igy az lenne furcsa, ha most nem halhatjuk.

Ami meg van írva. Egem az Ur Isten így meg áldot vala.
 Hanem csirpefésed nem hallottuk mi ma.
 Mivel a Siskádat le vágta titekba
 De mi megtaláltuk nyitját nyomba.
 Hogy a siskád dóga ne maradjon dugva.
 Még a verebek is csiripelték mámma
 Nagy nap viradt mámma csiripelék házára.
 Mivel hogy ter van a siskának mámma.
 Csiripelék házára rá szált a zsir mámma.

1V

Eljöttünk, itt vagyunk régi jó barátid
 Régi Dugó társid. Te dugtad a siskát
 Mi meg a nyársunkat, hogy kik jártak jobban
 Hogy ki dugott jobban? Csiripeld el nekünk most egy üveg berban.
 Zengjen hát a nótád, mi csirip barátunk
 Fuzza majd a tücsök drága jó barátunk.
 Nagy lesz majd az öröm, mert vigad a Margit
 Csirip sógeréknél nótázik a Margit.
 Hivatalos ide minden madár sergg
 Rigó, csiz, más egyéb minden madár sergg
 Mind nótázik veled, te meg egyre mended:
 „Megittem a csizmám szarát, csókalem a Margit száját.”
 Zárom rigusemat azzal az akorddal
 Csirpelj még mi nekünk sok siska dugóval.
 Éltesse az Isten sokáig tégedet meg véled az
 Egész Csiripi nemzetet. Nyársdugó társaid mag Margitkád.
 A magkokasodról nem akarunk írni
 Ugy tudjuk az mindig a tyukólban szokott elülni.

Kedves disznót ülő kellemes társaság.
 Jó estét kívánok a házigazdának
 Kedves családjának ,tisztelt rekonságnak
 Nagy napra viradt ma a Kozáry család
 Szemerura pedig szegény disznó család.
 Öröm nap ez azért,hogy az éhes gemonrek
 Le gyengült családok is lassan erőt nyernek.
 Midőn a Kozáry család öröm tarát üli,
 Kint a disznó ólban disznók rinak nekik,
 Hiszen földlősták árága két gyermekét,
 Hogy a kozáry család megtünje a belét.
 Szegény koca mama gyász könyeket sira
 Hogy ilyen szemeru lett hét fia serja.
 Neked köszönheti te Kozáry gazda.
 Ki a családjáért ülni is meg tanult,
 Hogy szíres szájukból dicséretet nyerne
 Ezért immár máma gyilkos lett belőlle.
 De a gyilkosságot törvényünk bünteti
 Egész családodat Isten ítélő széke elé ülteti
 Első serban téged gyilkos házigazda
 A ki kést fogtál rája és avval meg szura
 A legszab hizódat .